

Sira – Historija

ISLAMA

Allahov Poslanik Muhammed s.a.v.s. je umro 12. rebiul-evvela 11. godine po hidžri.

- Nakon smrti Muhammeda s.a.v.s. za halifu biva izabran **Ebu-Bekr Es-Siddik**. U vrijeme vladavine Ebu Bekra r.a. desila se je bitka na Jermuku gdje je malobrojna muslimanska vojska pobijedila Rimljane. Ebu Bekr r.a. je umro 22. Džumadel – Ahira 13. H.G. (634. ili 635. godina po Isa a.s.).
- Nakon smrti Ebu Bekra r.a. za halifu dolazi **Omer Ibn El – Hattab** kojeg je lično predložio Ebu Bekr r.a. U njegovo vrijeme muslimanska vojska je ratovala i protiv Rimljana i protiv Perzije i desilo se je niz bitaka od kojih su: bitka na Kadisiji, 20. H.G. osvojen je Egipat, bitka kod Nehavenda gdje su muslimani porazili Rimljane, kao i osvajanje Horosana 23. H.G. Omer r.a. je teško ranjen 23. Zul-Hidždžeta 24. H.G. i od zadobijenih rana umire.
- Nakon smrti Omera r.a. za halifu dolazi **Osman Ibn Affan**. U njegovo vrijeme bile su poznate bitke: 27. H.G. osvojen je Tarablus i muslimani napreduju prema Africi, bitka kod Kubrusa (mjesto prema Turskoj) gdje je Muavija r.a. predvodio vojsku, bitka Zatu Suari ili bitka na bedemima, zidinama, (prva i najvažnija bitka na moru) gdje su muslimani poslije te bitke krenuli prema Konstantinopolisu (Carigradu), ponovo osvajanje Horosana (zbog prekida ugovora). Nakon opsade Medine 36. H.G., kada je većina stanovnika bila na hadždžu, u svojoj kući je ubijen Osman r.a. od strane Haridžija koje su došle iz Kufe, Basre i Egipta s

ciljem da posiju smutnju među muslimane tako što su tvrdili da halifa treba da bude Alija r.a. a u isto vrijeme su podržavali i Talhu i Zubejra.

- Nakon smrti Osmana r.a. za halifu dolazi **Alija Ibn Ebi Talib**. Vrijeme u kojem je Alija r.a. bio halifa poznato je po tome što je bilo veliki broj međusobnih sukoba i trvenja između muslimana. 36. H.G. bitka kod Deve. 37. H.G. bitka na Sifinu. 38. H.G. bila je u znaku dvojice halifa jer Muavija r.a. nije priznao Aliju r.a. za halifu i sebe je proglasio za halifu. 41. H.G. Muavija r.a. je iz Šama krenuo prema Medini da se obračuna sa Alijom r.a. Alija r.a. je ubijen 17. Ramazana 41. H.G.

Emevije

- Emevijska država je uspostavljena nakon završetka perioda hulefairrašidina – ili bolje reći nakon ubistva Alije r.a. 17. Ramazana 41. H.G. i nakon što je Hasan Ibn Alija Ibn Ebi Talib r.a. predao mjesto halife Muaviji r.a. da bi izbjegao daljnji sukob među muslimanima i na taj način se obistinio hadis Poslanika s.a.v.s. kada je stajao sa Hasanom i Husejnom i rekao “Nadam se da će ovaj moj unuk pomiriti dvije velike skupine muslimana”.

Muavija r.a. preuzeo je vlast **25. Rebiul – Evvela 41. H.G.**

- Vlast te dinastije trajala je 91 godinu od 41. H.G. do strašnog sukoba između abasijske vojske i emevijske vojske 11. Džumadel – Ula 132. H.G. kada je poražena emevijska vojska i emevijski halifa **Mervan Ibn Muhammed**. U toku tog perioda izmjenjivale su se 12 halifa iz dvije porodice:

1. **PORODICA SUFJANIJE** (oni su potomci Ebu Sufjana, vladali su 24 godine od 41. do 64. H.G. i iz ove porodice bila su dvojica halifa)

1. Muavija Ibn Ebi Sufjan (od 41. do 60. H.G.)

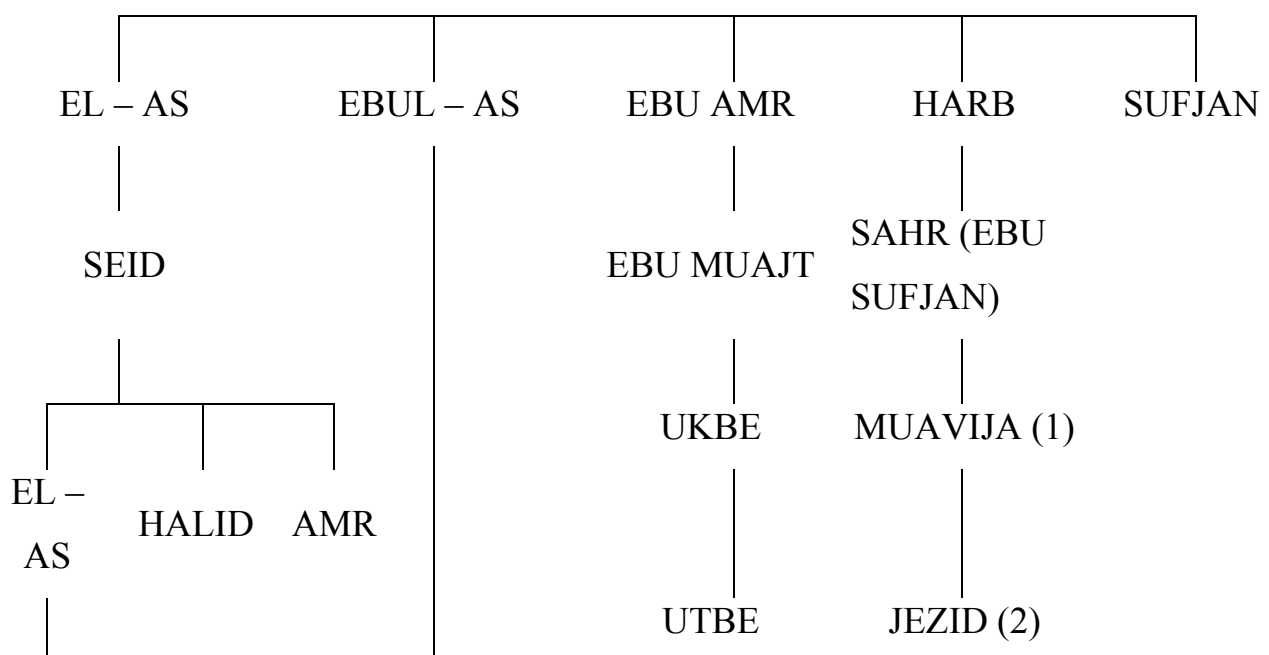
2. Jezid Ibn Muavija (od 60. do 64. H.G.)

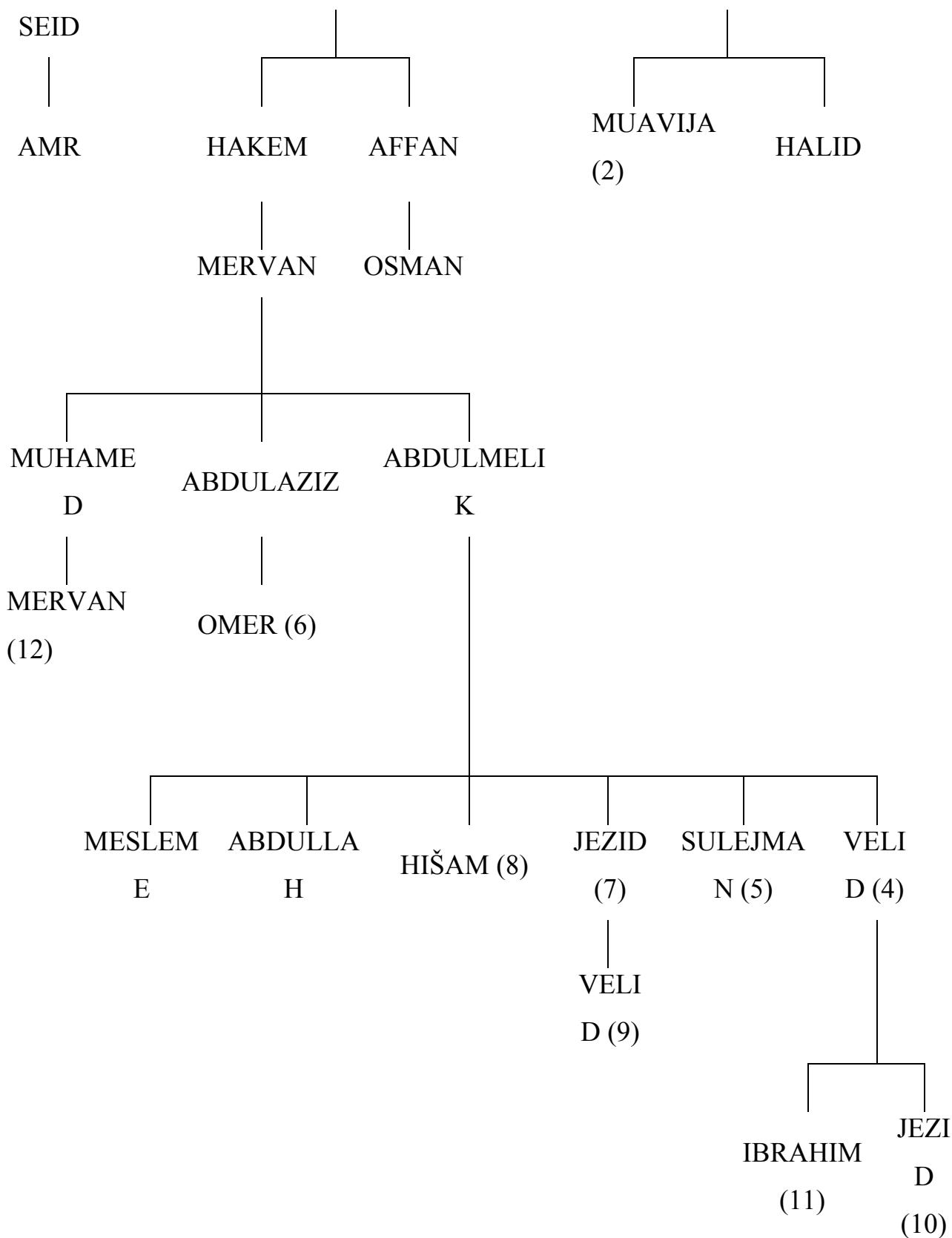
2. **PORODICA MERVANIJE** (oni su potomci Mervana Ibn Hakema, vladali su 59 godine od 73. do 132. H.G. i iz ove porodice bilo je deset halifa)

1. Abdulmelik Ibn Mervan (od 73. do 86. H.G.)

2. Velid Ibn Abdulmelik (od 86. do 96. H.G.)
 3. Sulejman Ibn Abdulmelik (od 96. do 99. H.G.)
 4. Omer Ibn Abdulaziz Ibn Mervan (od 99. do 101. H.G.)
 5. Jezid Ibn Abdulmelik (od 101. do 105. H.G.)
 6. Hišam Ibn Abdulmelik (od 105. do 125. H.G.)
 7. Velid Ibn Jezid Ibn Abdulmelik (od 125. do 126. H.G.)
 8. Jezid Ibnul – Velid Ibn Abdulmelik (od 126. do 126. H.G.)
 9. Ibrahim Ibnul – Velid Ibn Abdulmelik (od 126. do 127. H.G.)
 10. Mervan Ibn Muhammed Ibn Mervan (od 127. do 132. H.G.)
- Ne smijemo zaboraviti da je Abdullah Ibn Zubejr r.a. ostao halifa 9 godina u Hidžazu, Jemenu, Iraku, Horosanu i šeriatski je on bio halifa od 64. H.G. (od smrti Jezida Ibn Muavije) do 73. H.G. (do kraja svog života – njegovog ubistva). Također, mi ne brojimo vlast Muavije II (drugog) i Mervana Ibn Hakema i jedan period vlasti Hakema Ibn Abdulmelika – jer su se oni silom nametnuli u pojedinim oblastima

UMEJJE:

Muavija Ibn Ebi Sufjan

- **Otac** mu je **Ebu Sufjan** – jedan od vođa Kurejšija kada je Poslanik s.a.v.s. počeo da'wu u Mekki i vođa Kurejšija nakon Bedra. Ebu Sufjan se na početku

suprostavio da'wi i vodio je Kurejšije na Uhudu protiv Muhammeda s.a.v.s. i organizirao je i poveo saveznike u rat protiv islama na Ahzabu. Primio je islam na dan osvajanja Mekke. Sa Poslanikom s.a.v.s. učestvovao je na Hunejnu i Taifu i Poslanik s.a.v.s. mu je iz ratnog plijena dao 100 deva i 40 oka srebra. Poslao ga je Poslanik s.a.v.s. u Nedžd kao sakupljača zekata, a to isto je učinio i Ebu Bekr i poslao ga je u Jemen. Učestvovao je sa ostalim muslimanima u osvajanju i širenju islama. Na Jermuku je izgubio i drugo oko (prvo je izgubio u opsadi Taifa, pitao je Poslanika s.a.v.s. da moli Allaha da mu vrati oko kao što je vratio Katadetu – Poslanik s.a.v.s. molio Allaha i potrao svojom rukom i oko je bilo vraćeno – Poslanik s.a.v.s. je rekao: “Hoću, ali imaš izbora ili da ti Allah vrati oko ili da te nagradi Džennetom, da ti zamjeni boljim u Džennetu”, na šta je on rekao: “Ja ću saburati”. To je dokaz da je on istinski primio islam, a ne radi položaja kao što tvrde haridžije želeći da što više prošire smutnju među muslimane). Nakon toga posvetio se ibadetu sve do smrti 31. H.G. u vrijeme hilafeta Osmana r.a.

- **Majka** mu je **Hind Bintu Utbe**. Primila je islam na dan Fetha. Kada je Poslanik s.a.v.s. osvojio Mekku došla je do Poslanika s.a.v.s. i rekla: “Hvala Allahu koji je uzvisio vjeru koju je On za sebe odabrao, ja sam žena koja istinski vjeruje u Allaha i Njegovog Poslanika s.a.v.s.” – zatim je otkrila svoje lice i rekla “Ja sam Hind Bintu Utbe (ovo je uradila jer je bila svjesna šta je uradila Ebu Hamzi i očekivala je negativne reakcije Poslanika s.a.v.s.)”, a Poslanik s.a.v.s. reče: “Merhaben bik (dobro došla)”, nakon toga ona je nastavila: “Tako mi Allaha, nije bilo porodice koju sam ja više mrzila od tvoje porodice i od tebe samog i kome sam više željela zlo i poniženje od tebe, a došao je dan da ne postoji porodica niti čovjek koga ja više volim i kome želim više ponos od tebe.”. Nakon toga žene su dale bej'u (zakletvu) da neće širk činiti Allahu dž.š. (Poslanik s.a.v.s. je citirao ajet) i da neće zinaluk činiti (Hind ga je prekinula i upitala zar može slobodna žena zinaluk činiti ? – ona to nije mogla pojmiti) i koje neće podmetati djecu, tada je Hind rekla: “Sve što smo porodile od sinova vi ste ih poubijali na Bedru (sva njena porodica je izginula na Bedru, osim Ebu Sufjana).”. Poslanik s.a.v.s. ništa nije rekao, a nakon toga je Hind upitala: “Zašto nećeš da se rukuješ kada primaš

bej'u ?", "O, Hind, ja se ne rukujem sa ženama, moja riječ za sto žene jednaka je kao i za jednu ženu." (ovu predaju bilježi Ibn Sa'd u svom djelu Tabekatul – Kubra). Nakon toga otišla je Hind svojo kući i uzela kućnog kipa (svi mušrici su pored kipova u Kabi imali svog kućnog kipa) i razbijala ga dio po dio i govorila "Zbog tebe smo bili u obmani svo ovo vrijeme."

- Muavija r.a. se 5 puta ženio.
- Bio je jako visok, lijep i bijele puti. Omer r.a. za njega imao je običaj reći: "Ovo je arapski Kisra"
- Rođen je 18. godine prije hidžre i nije zapamtio sva ona silna dešavanja, proganjanja i maltretiranja muslimana u Mekki prije hidžre.
- Nije učestvovao na Bedru iako je imao 20 godina, dok su njegova braća, Hanzala i Amr, bili na bojištu.
- Prisustvovao je ubistvu Hubejba Ibn Adija (mušrici su ga zarobili, pa su ga mučili i objesili).
- Bio je u mušričkoj vojsci na dan Hendeka, a dokaz za to je predaja kada je Poslanik s.a.v.s. poslao Huzejfu Ibn Jemama da donese vijesti iz neprijateljskih redova. Otišao je Huzejfe, a bila je tama, nije bilo mjesečine, i sjeo je među mušrike. Onda je Ebu Sufjan naredio da svako provjeri ko mu je sa desne a ko sa lijeve strane jer je noć i moglo bi biti špijuna. Kaže Huzejfe ja sam požurio da prvi upitam onoga sa desne strane "Ko si ti ?" pa mi je rekao "Muavija Ibn Ebi Sufjan" pa sam upitao onog sa lijeve strane "Ko si ti ?" pa mi je rekao "Amr Ibn As".
- Primio je islam nakon Hudejbije i krio je to od Ebu Sufjana, ali je to ovaj otkrio i rekao mu: "Moj drugi sin Jezid je bolji od tebe, jer on je na vjeri svojih pradjedova na kojoj sam i ja, a ti si mi neposlušan".
- Učestvovao je sa Poslanikom s.a.v.s. na Hunejnu i osvajanju Taifa kada je kao ratni plijen dobio 100 deva i 40 oka srebra, koje mu je izvagao Bilal.
- Prenio je 163 hadisa, a od njega su prenosili Ashabi: Ibn Abbas, Ibn Omer, Ibn Zubejr, Ebu Derda, Džerir Ibn Abdullah, Nu'man Ibn Bešir, a od Tabi'ina: Seid

Ibn Musejjib i Humejd Ibn Amr, a pored toga je bio i pisar objave sa najdužim stažom.

- Kada je Omer r.a., po svom običaju da stalno mijenja namjesnike da se oni ne bi opustili, smijenio Umejra Ibn Seida na mjestu namjesnika Humsa i postavio Muaviju ljudi su govorili: “Vidi šta radi Omer, smijenio je Umejra a postavio je Muaviju (više su cijenili Umejra), a Umejr je rekao: ”Ne spominjite Muaviju osim po dobru, ja sam čuo Poslanika s.a.v.s. da kaže: “Gospodaru moj, upućuj preko njega”.” (bilježi Tirmizi).
- Ibn Ebi Šejbe (u Musannefu) i Taberani (u Kebiru) od Abdulmelika Ibn Umejra prenose da je Muavija rekao: “Neprestano sam želio vlast od kako sam čuo Poslanika s.a.v.s. da mi kaže: “O Muavija, ako budeš vladar lijepo postupaj”.”.
- Kada je Ebu Bekr poslao 4 vojske u Šam (komandanti su bili Ebu Ubejde Ibn Džerah, Amr Ibn As, Šurahbil Ibn Hasene i Jezid Ibn Ebi Sufjan) došla je još jedna skupina Ebu Bekru i on ih je poslao u Šam pod komandom Muavije i rekao mu da ide istim putem kao i njegov brat Jezid.
- Učestvovao je na Jermuku kao i u osvajanju Damaska sa bratom Jezidom.
- U vrijeme Omera r.a. Jezid Ibn Ebi Sufjan je poslao vojsku ka obalama Šama pod vođstvom Muavije i on je osvojio ta mjesta, samo je ostao Kuds i Cezarija (Konstantinija).
- Muslimani su osvojili Kuds uz dogovor, a Cezarija se nije predala, pa je Omer r.a. poslao Muaviju da osvoji taj grad i nakon opsade pao je i ovaj grad.
- 18. H.G. (639./640. godine) Šamom je harala kuga i uzela je mnogobrojne živote od kojih i živote Ebu Ubejde Ibn Džeraha i Jezida Ibn Ebi Sufjan.
- Nakon toga Omer r.a. naređuje da Muavija preuzme Damask i pridodao mu je Jordan (Šurahbil je bio u Jordanu, ali je umro od kuge), Palestinu (Amr Ibn As je bio u Palestini, ali ga je Omer poslao da osvaja Egipat) i Hums (u Humsu je bio Umejr Ibn Sa’d).
- Boraveći kao namjesnik u Šamu, Muavija je u stalnim sukobima sa Rimljanima vidio da su oni posebno jaki na moru (imali su veoma jaku morsku flotu), pa je

tražio od Omera r.a. da mu dozvoli da organizuje i formira morską flotu (pisao mu je da oni čuju lavež pasa i pјavanje horoza sa druge strane, a da ništa ne mogu da poduzmu). Omer r.a. je tražio od Amra Ibn Asa da mu opiše more i kada mu ga je opisao riječima "More je veliko stvorenje po kojem plove i gaze mala stvorenja, kada se zagazi, nebo je iznad tebe, a voda ispod tebe, kada se zaljulja, srce se zatrese u grudima, i u njemu se puno gine." Omer r.a. poručuje Muaviji da to ne čini upozoravajući ga na ono što je snašlo Ala'a El – Hadremija koji je sa perzijancima vodio borbu na moru i izložio je vojsku propasti i uništenju.

- Omer r.a. je umro i bio je zadovoljan sa Muavijom.
- U vrijeme Osmana r.a. ratovao je Muavija protiv Rimljana i uspio je doći do Amurije tj. do današnje Ankare i sa njim je bila još jedna skupina Ashaba: Ebu Ejjub El – Ensari, Ubade Ibn Samit, Ebu Zerr, Šedad Ibn Evs i žena Ubadeta Ibn Samita Ummu Haram (Poslanik s.a.v.s. je sanjao san pa se probudio i nasmijao se i rekao: "Vidio sam četu muslimana koja se bori na moru i izgineće i to je najveći šehadet.". Ona je rekla: "Moli Allaha dž.š. da ja budem među njima", "Ti si jedna od njih" rekao joj je).
- Osman r.a. je naredio Muaviji da pošalje Habiba Ibn Meslemeta El – Fihrija prema Armeniji (Jermeniji). On je to učinio međutim vidio je mnogobrojnu vojsku neprijatelja (80 000) pa je tražio pomoć od Muavije i dobio je pomoć od 6 000 vojnika i osvojena je Armenija.
- Nakon toga Muavija ponovo traži da izgradi morską flotu kako bi ratovao i na moru i Osman r.a. mu je dozvolio, ali ga je upozorio da ne prisiljava ljude da ratuju na moru već da ratuju samo oni koji hoće dobrovoljno.
- Odredio je za zapovjednika na moru Abdullaha Ibn Kajsu (on je bio glavni zapovjednik i samo je ratovao na moru, imao je 50 bitaka i nijedan mu se vojnik nije utopio. Ubili su ga rimljani 53. H.G. ili 674. godine).
- Lađe su se gradile u Aki, Tarablusu i u drugi priobalnim gradovima Šama.

- Muavija je osvojio Kubrus (ostrvce) 28 H.G. (649. godine) i dogovorio džizju od 7 000 dinara godišnje. U toj bitci su učestvovali Ashabi: Mikdad Ibn Amr, Šedad Ibn Evs, Ebu Zerr, Ubade Ibn Samit i njegova žena Ummu Haram.
- U vrijeme njegovog emirstva u Šamu, desila se poznata pomorska bitka Zatu Suveri 31. H.G. (652./653. godine). Muslimansku flotu predvodio je Busr Ibn Erta't (poznati vojskovođa čak poznatiji i od Abdullaha Ibn Kajsa) i muslimani su porazili Rimljane i nakon te bitke muslimanima su se širom otvorila vrata, morem, ka Konstantinopolisu.
- U jednom pohodu protiv Rimljana Muavija je stigao do "Ženskog Dvorca" blizu Malatije (priobalnom području današnje Turske).
- Nakon toga muslimani su su zadeverali vlastitim unutrašnjim problemima i stala su osvajanja. Tada je i ubijen Osman r.a.
- Kada je Alija r.a. došao na mjesto halife on je smjenio sve namjesnike. Međutim, Muavija to nije mogao prihvatiti jer je bio svjestan da će Rimljani napasti i da čekaju pogodnu priliku.
- Na kraju je ustao protiv Alije r.a. i desila se bitka i sukob između Muavije r.a. i Alije r.a. u kojoj je poginuo Alija r.a. tj. bio je ubijen od strane haridžija.
- Muslimani su dali bej'u Hasanu r.a. ali je on odustao u korist Muavije i tako je Muavija postao halifa šeriatskim putem 41. H.G. (663. godine). Ova godina zove se i godina džemata, jer su se muslimani ponovo ujedinili nakon razdora.
- Muavija je vladao islamskom državom 19 godina od 41. do 60. H.G. (683. godine).
- On je uspio ujediniti razjedinjene muslimane.
- Dao je Hasanu šta je god želio, zagarantovao je sigurnost Ibn Abbasu i drugim Ashabima.
- Nastavljena su osvajanja i u njegovoj vojsci imamo najistaknutije Ashabe (koje smo već ranije spomenuli).
- Neki Ashabi su ostali po strani ali nisu širili nikakvu fitnu.

- Fitna je počela od skupine haridžija koji su koristili svaku priliku da ubace sumnje i da narod dignu protiv halife.
- Centri fitne su bili Kufa i Basra.
- Glavne pokrajine u islamskoj državi su bile:
 1. Šam – Sirija, Jordan, Palestina (uvijek bio odan Muaviji do posljednjeg čovjeka)
 2. Kufa (bili su protiv Muavije)
 3. Basra (bili su protiv Muavije)
 4. Horosan (bili su protiv Muavije)
 5. Medina (bili su uz Muaviju)
 6. Egipat (bili su uz Muaviju)
 7. Afrika (bili su uz Muaviju)

Osvajanja u vrijeme Muavije r.a.

- U vrijeme Muavije borbe su se vodile na raznim frontovima, linija fronta je bila duga i široka, od Atlantskog okeana na zapadu Afrike do Sredozemnog mora. Zatim se proširila linija fronta do vrhova planine Toros (Kavkaz), do Afganistana, Sinda i Kine.
- Postojale su dvije linije fronta zapadna i istočna.
- Zapadna linija fronta sadržavala je liniju prema Rimljanima, dok je istočna sadržavala liniju prema nekim mušričkim plemenima i narodima, koja su živjela sjeverno i istočno od islamske države.
- Poznato je da su dvije imperije u to vrijeme, Vizantija i Perzija, koje su bile u stalnom međusobnom sukobu, sada zajednički ustale protiv Islama.
- Perzija je pred muslimanskom vojskom i slavnim osvajanjima brzo nestala sa pozornice, dok je Rimski imperija ostala (imala je ogromnu vojnu snagu kako na kopnu tako i na moru).

- Muavija r.a. je usmjerio snage i na kopno i na more.
- Neke od tih snaga su došle do središta Rimske imperije, tako da su se Rimljani morali pozabaviti njima, dok su druge muslimanske jedinice mogle osvajati pogranična područja.
- Tri su **linije zapadnog fronta**:
 1. **Biladur – rum** (ono što se danas naziva Anadolija ili Turska). Muslimani su došli sa te strane do planine Toros (kod mjesta Mersin), koja se proteže od Sredozemnog mora prema sjeveroistoku, tako da su stigli blizu Crnog mora, prema Armeniji. Na obadvije strane fronta muslimani su podigli utvrđenja i odatle su kretali u nova osvajanja. Cilj osvajanja i stalne nove mobilizacije, i ljeti i zimi, bio je ne ostaviti neprijatelja na miru kao i rastegnuti liniju fronta što je više moguće. U ovim pobjedama istakli su se muslimanske vojskovođe poput: Halid Ibn Abdurrahman Ibn Halid Ibn Velid, Busr Ibn Erta't (43. H.G. ili 667. godine predvodio je flotu koja se je približila Konstantinopolisu), Malik Ibn Hubejr, Abdullah Ibn Kajs Fezari, Sufjan Ibn Avf El – Ezdi (preselio je na toj teritoriji). 50. H.G. (674. godine) Muavija je mobilisao ogromnu vojsku, i na kopnu i na moru, da bi krenuo prema Carigradu. Vojskom na kopnu komandovao je Sufjan Ibn Avf El – Ezdi, a morskom flotom komandovao je Busr Ibn Erta't, dok je čitavom vojskom komandovao Jezid Ibn Muavija. U tom sukobu muslimani su doživjeli težak poraz. Muavija traži pojačanje na čijem čelu je bio njegov sin Jezid (do tada nije bi u direktnom sukobu) i sa njim Ebu Ejjub El – Ensari, Abdullah Ibn Omer, Abdullah Ibn Zubejr i Abdullah Ibn Abbas. Kada su oni stigli porastao je moral kod muslimana i opsada se pojačala, ali nisu uspjeli osvojiti Carigrad. Tu je preselio Ebu Ejjub El – Ensari i Abdulaziz Ibn Zurare. 53. H.G. ponovo muslimani opsjedaju Carigrad, komandant vojske bio je Fudale Ibn Ubejd Ensari, flotom je komandovao Abdullah Ibn Kajs El – Harisi i Džunade Ibn Ebi Umejje, a flotom u Šamu komandovao je Jezid Ibn Šedžere Er – Rehavi. Opsada je trajala do 57. H.G. i snažan vjetar je spriječio muslimane od

napredovanja, a pored toga Rimljanima je došla pomoć iz Evrope, a posebno iz Bugarske.

2. **More.** Kako je dobio dozvolu od Osmana da izgradi morsku flotu, Muavija je neprestano uznapredovao flotu i znamo da je 28. H.G. osvojio Kubrus, porazio Rimljane u bitci Zatu Suvari, vodio je bitku za Siciliju, osvojio je Rodos. Muavija je fantastično uspostavio vezu između kopnenih i morskih snaga i tada su se istakli mnogi muslimani, kao vojskovođe, i na kopnu i na moru, podjednako, i snaga imana ih je nosila i bilo im je svejedno gdje će ratovati (na moru nisu samo ratovali muslimani sa obala mora ili iz Egipta, već i beduini koji nisu nikada do tada vidjeli more, tako na primjer Malik Ibn Hubejr 48. H.G. predvodi Egipćane na moru, Munzir Ibn Zuhejr predvodi stanovnike Medine, a svima komanduje Halid Ibn Abdurrahman Ibn Halid Ibn Velid). Muavija je izgradio brodogradilišta u Aki, Tarabulusu, zatim, na ostrvu Revda u Egiptu (54. H.G.). Ove lađe su se isticale po svojoj veličini, brzini i mogućnosti nošenja ogromnog tereta. 48. H.G. muslimani dolaze do Sicilije i Fudale Ibn Ubejd osvaja ostrvo Džerba. 50. H.G. ponovo se opsjeda Carigrad (bilježi Buharija hadis od Ummu Haram Bintu Milhan da je Poslanik s.a.v.s. rekao: "Prva vojska iz moga Ummeta koja bude plovila morem već je nagrađena, a prva vojska koja bude osvajala Carigrad već im je oprosteno."). 53. H.G. Džunade Ibn Ebi Umejje El – Ezdi osvaja Rodos. 55. H.G. završava se osvajanje ostrva Krit, a nakon 2 godine osvajajaju se sva ostrva u Egejskom moru, blizu Konstantinopolisa.
3. **Afrika.** Amr ibn As je osvojio Egipat 20. H.G. u vrijeme halife Omera r.a. i Omer mu nije dozvolio daljnje osvajanje Afrike. Treba istaći da je Abdullah Ibn Zubejr osvojio neka mjesta, zatim Ukbe Ibn Nafi osvojio je Zuvejbu, Busr Ibn Erta't osvojio je Veddan, Ukbe Ibn Nafi osvojio je Barku (Karanaiku). Nakon smrti Omera, Osman r.a. je dozvolio osvajanje Afrike i onda je novi namjesnik Abdullah Ibn Sa'd Ibn Ebi Sarh krenuo sa vojskom u kojoj su bili Hasan, Husejn, Abdullah Ibn Abbas, Abdullah Ibn Omer, Abdullah Ibn Zubejr, Abdullah Ibn Amr Ibn As. Oni su se pridružili Ukbetu Ibn Nafiu u Barki

(Karanaiki). Zatim su ušli u Tarabulus i porazili Rimljane blizu Kajrevana. Osvojili su Gafsu u Tunisu. Poznato je da su Berberi stalno kršili ugovore i muslimani su uvijek iznova osvajali ta mjesta. Kada je Muavija preuzeo hilafet, on ponovo vraća Amra Ibn Asa za namjesnika Egipta i osvajanja Afrike se nastavljaju.

- Što se tiče **istočne linije fronta**, na sjeveru ovog fronta su bili narodi Kavkaza (najpoznatiji su bili narod Lan), na sjeveroistoku Turci (također mušrici), na istoku Taheristan, Sadžistan, a na jugu države Sinda. Muslimani su ratovali protiv države Lan. 41. H.G. osvojen je Ruhadž i druga mjesta Sidžistana. Hakem Ibn Amr El – Gifari je 43. H.G. ušao u mjesto Kajkan u Taheristanu. Osvojili su muslimani Kuhistan (danas grad u Iranu). 55. H.G. Ubejdullah Ibn Zijad prelazi rijeku i stiže do Buhare. 44. H.G. Muslimani vode pohode na području Sinda pod vođstvom Mahleba Ibn Ebi Safra. Stanovnici osvojenih mjesta su, također, prekidali ugovore i muslimani su iznova morali osvajati ta područja.

Haridžije

- To su oni koji su prisilili Aliju r.a. da prestane sa borbom na Sifinu, a zatim su odbili presudu, tako da je došlo do raskola u Alijinoj vojsci.
- Kada se vojska vratila u Kufu izdvojilo se je 12 000 vojnika i smjestili su se u selu Harura i po tome su i dobili ime Harurije. Imenovali su vođu – Šebib Ibn Rebia Temimi, a namaz je predvodio Abdullah Ibn Kavai potomak Bikir Ibn Vaila.
- Raspravljao je sa njima Alija r.a. i pobjedio ih je i vratili su se u Kufu, ali su stalno ponavljali: **LA HUKME ILALLAH** (nema presude osim Allahove presude).
- Nakon što se desila presuda koju je odbio Alija r.a. i njegovi drugovi, haridžije su tražile od Alije da prihvati presudu i rekli su: “Pozvao si i tražio to, a sad to odbijaš”.

- 4 000 haridžija odlazi ka Medainu (Ktesifonu) blizu Bagdada. Za emira su odredili Abdullaha Ibn Vehba, a ubili su Alijinog namjesnika u gradu, Abdullaha Ibn Hababa.
- Alija je zaustavio pokret prema Šamu i krenuo je u obračun sa haridžijama.
- Haridžije su ga potvorile za kufr i to je stvar koja je dovela do bitke kod Nehrevana, kada su ubijene haridžijske vođe Abdullah Ibn Vehb, Harbus Ibn Zuhejr Se'di i drugi. Toga dana spasilo se 10 – tak haridžija, a ostali su pogubljeni.
- Zatim se dešava ubistvo Alije r.a., od strane Abdurrahmana Ibn Muldžema, kao i ranjavanje Muavije r.a., a Amr Ibn As je bio bolestan tako da nije bio u borbi (haridžije su se zavjetovale da će ubiti svu trojicu).
- 500 haridžija se izdvojilo i krenuli su prema Kufi da bi se obračunali sa Muavijom, međutim, stanovnici Kufe ih nisu podržali i bili su poubijani i rastjerani.
- 42. H.G. krenuo je Hajan Ibn Zubjan prema Re'ju (blizu Teherana) sa svojom skupinom i ostali su tamo dok nisu čuli za ubistvo Alije r.a.
- Nakon toga su krenuli na Kufu. Tamo je bio Mugire Ibn Šu'be i nisu mogli ništa uraditi je je on u korjenu sasjecao fitnu.
- Zijad Ibn Ebihi u Basri je bio žestoki borac protiv haridžija.
- Haridžije su ljude dijelile na mu'mine i kafire (Osmana r.a. i Aliju r.a. su okrivile za kufr) i kod njih nije bilo treće skupine i samo je ispravan onaj ko razmišlja kao i oni.

Smrt Muavije r.a

- Muavija r.a. je osjetio da je on oslabio i da mu se približava smrt i želio je da ostavi halifu iza sebe. Smatrao je da je bolje da on odredi nasljednika nego da prepusti muslimanima da oni izaberu halifu (upoređujući to sa odabirom Ebu Bekra da ga naslijedi Omer i Omerovom preporukom da se halifa izabere između 6 Ashaba).

- Šam je bio njegova najveća nada. Šam je bio centar vlasti i Muavija je želio da tako i ostane.
- Irak je bio mjesto sukoba i nereda i znao je da čvrsta ruka samo može vladati njime.
- Egiptom je mogao vladati svako koga bi halifa imenovao.
- Roditeljska ljubav je prevagnula i on je za halifu predložio sina Jezida.
- 50. H.G. tražio je bej'u i dobio ju je od stanovnika Šama.
- U Hidžazu je bilo suprostavljanja.
- 51. H.G. Muavija obavlja hadždž i traži bej'u i daju mu je svi osim pet osoba: Husejn, Abdurrahman Ibn Ebi Bekr, Abdullah Ibn Omer, Abdullah Ibn Abbas i Abdullah Ibn Zubejr.
- 60. H.G. Ubejdullah Ibn Zijad dolazi iz Egipta i daje bej'u.
- Umro je Muavija 60. H.G. i dženazu mu je klanjao Dahak Ibn Kajs i ukopan je u Damasku.
- Prvi je držao hutbu sjedeći (zbog debljine).
- Prvi koji je učio hutbu prije namaza za Bajram (analogija kao u džume).
- Prvi koji je uveo ezan za Bajram.
- Prvi koji je uveo poštu u islamskoj državi i koji je uveo pečat.
- Prvi koji je uveo naslijeđivanje u vlasti.

Jezid Ibn Muavija

- Imao je tri sina: Muaviju, Halida i Ebu Sufjana.
- Njega nisu priznali Husejn, Abdurrahman Ibn Ebi Bekr, Ibn Omer, Ibn Abbas i Ibn Zubejr. Trebamo znati da ni Aliji r.a. bej'u nisu dali Sa'd Ibn Ebi Vekkas, Muhammed Ibn Mesleme, Zejd Ibn Sabit, Hasan Ibn Sabit i Osama Ibn Zejd.
- Ono čime se posebno pozabavio Jezid, a kako tvrde mnogi historičari, nije trebao, jeste bej'a onih koji su to odbili.
- Pisao je u Medini Velidu Ibn Utbetu Ibn Ebi Sufjanu da prisili ove da daju bej'u.

- Husejn mu je rekao da on ne želi tajno to da učini već pred narodom, a Velid je obećao okupiti narod.
- Abdullah Ibn Zubejr je i nakon slanja mnogo izaslanika da dođe, to odbio i pobjegao u Mekku, a za njim se poveo i Husejn i poveo je većinu svoje porodice osim brata Muhammeda Ibn Hanefija.
- Abdullah Ibn Omer i Abdullah Ibn Abbas su dali zakletvu.
- Medina nije priznavala Emevije općenito, a Jezida posebno, i čekali su povoljan trenutak da ih se riješe.
- Mekka je bila protiv njih, također, i oni su priželjkivali nekog od Ashaba (koje smo spomenuli).
- Kufa također nije podržavala Emevije, ali njeni stanovnici su željeli fitnu širiti i to su učinili. Namjesnik u Kufi je bio Nu'man Ibn Bešir, a nakon toga Muslim Ibn Ukajl, a onda Ubejdullah Ibn Zijad.
- Basra – namjesnik je bio Ubejdullah Ibn Zijad.
- Horosan – namjesnik je bio Muslim Ibn Zijad. Horosan se uvijek povodio za Basrom.
- Egipat – namjesnik je bio Mesleme Ibn Mahled i oni su priznali Jezida.
- Afrika – namjesnik Ukbe Ibn Nafi koji je nastavio osvajanja. Nakon što je duboko ušao u berbersku teritoriju Berberi su mu priredili zasjedu i ubili ga.
- Stanovnici Kufe pišu Husejnu da im dođe i da ga oni žele priznati za halifu i Husejn šalje **Muslima Ibn Ukajla** da provjeri vijest.
- Muslima kao namjesnika je priznalo više od 12 000 ljudi (i smijenjen je Nu'man Ibn Bešir).
- Vijest se proširila tako da je za to čuo i Jezid i odmah šalje vojsku na čelu sa Ubejdullahom Ibn Zijadom.
- Muslim je bio u kući Hania Ibn Urveta.
- Ubejdullah Ibn Zijad preuzima i Kufu i Basru i nakon što je saznao za Muslima odlazi do kuće i ubija domaćina.

- Muslim sa 4 000 vojnika ustaje protiv Ubejdullaha, koji skuplja snage, ali Muslimova vojska se dijeli i napušta ga tako da on ostaje sam nakon čega biva ubijen.
- Husejn je krenuo prema Kufi uprkos tome što su ga mnogi savjetovali da ne ide (Muhammed Ibn Hanefi, Omer Ibn Abdurrahman Ibn Haris Ibn Hišam, Abdullah Ibn Abbas, Abdullah Ibn Dž'ifer, Abdullah Ibn Zubejr).
- 3 milje od Kadisije, Husejna je sreo Hurr Ibn Jezid Temimi i savjetovao ga da se vrati.
- Na putu Husejna sreće konjica Ubejdullaha Ibn Zijada nakon čega on kreće prema Kerbeli.
- Husejn je u svojoj vojsci imao 540 konjanika i 200 pješadinaca.
- U bitci na Kerbeli ubijen je Husejn, a ubio ga je Šemre Ibn Dževšem.
- Husejn je ubijen na dan Ašure, 10. Muharrema 61. H.G. a njegova glava je poslana Jezidu.
- Nakon toga diže se Abdullah Ibn Zubejr i traži bej'u od ljudi.
- To je bio uzrok da je u Hidžazu smjenjen Amr Ibn Se'id Ibn As i postavljen Velid Ibn Utbe.
- U Mekki ljudi daju bej'u Abdullahu Ibn Hanzali i opkolili su kuću Mervana Ibn Hakema.
- Jezid šalje vojsku pod komandom Muslima Ibn Ukbeta koji se sreće sa porodicom Benu Umejje u Vadil – Kura koji su protjerani iz Medine.
- U Medini odbijaju sve zahtjeve osim bitke i dešava se bitka 63. H.G. u kojoj ustanici bivaju poraženi.
- Nakon toga Muslim kreće prema Mekki, međutim na putu umire i zamjenjuje ga Husejn Ibn Numejr Es – Sukumi.
- Hidžaz je dao bej'u Abdullajhu Ibn Zubejru i počela je bitka u Mekki. Izginuli su mnogi Ibn Zubejrovi pomagači a borba je nastavljena i u Muharremu i Safferu.
- 64. H.G. početkom Rebiul – Evvela gađana je Kaba katapultom.
- 14. Rebiul – Evvela 64. H.G. dolazi vijest o smrti Jezida.

- Husejn Ibn Numejr predlaže Ibn Zubejru da ide sa njim u Šam i da ga priznaju za halifu, što je on odbio.
- Vojska iz Šama se vraća i priznaje Ibn Zubejra za halifu.

Jeziđ Ibn Muavija

- Rođen je 26. H.G. u vrijeme hilafeta Osmana r.a. i tada je njegov otac bio emir u Šamu tako da je Jeziđ odrastao u vladarskoj kući i atmosferi.
- Bio je jedinac (jedan brat mu je umro a drugi je bio teško bolestan tako da Muavija na njega nije mogao računati).
- Kada je odrastao volio je lov, igru i zabavu i nije imao puno veze sa društvenim životom i zbivanjima.
- Muavija ga je izabrao, kada je imao 24 godine, za emira vojske koja je napadala Konstantinopolis uprkos tome što su mu mnogi Ashabi prigovarali da je Jeziđ neiskusn.
- Imao je nekoliko sinova od kojih su: Muavija Ibn Jeziđ, Halid Ibn Jeziđ, Ebu Sufjan Ibn Jeziđ ...
- Rekli smo da ga je otac predložio za halifu i tražio je da mu se da bej'a dok je on živ. Tome su se suprostavili sinovi poznatih Ashaba (koje smo spominjali). Govorili su da nije islamski da se da bej'a dvojici ljudi odjednom, već kad umre halifa narod može priznati onog koga je halifa predložio ili može izabrati novog halifu. Na kraju se završilo tako što su Husejn i Ibn Zubejr otišli u Mekku, a Ibn Abbas i Ibn Omer su dali bej'u zajedno sa ostalim narodom.
- Situacija u Mekki i Medini je bila u znaku protivljenja hilafetu Jeziđovom, međutim, pod pritiskom su dali bej'u. Kufa nije bila za Jezida, ali su željni smutnje jedni dali bej'u a drugi su odbili. Basra je bila, također, protiv. Egipat je bio pokoran. U Africi Ukbe Ibn Nafi je nastavio osvajanja i na kraju je ubijen od strane Berbera.

- Rekli smo da je Husejn dobio poruku iz Kufe da dođe i da će ga oni priznati, međutim, obistinile su se riječi jednog iračanina kada je sreo Husejna i rekao mu: “Njihova srca su uz tebe, a njihove sablje su uz Emevije.”.
- Nakon ubistva Husejna i 10 članova njegove porodice na Kerbeli, Ibn Zubejr se je proglasio halifom i čitav Hidžaz ga je priznao.
- Spomenuli smo da je Jezid poslao vojsku koja je osvojila Medinu i iznudila bej’u. Nakon toga su se uputili u Mekku, a prilikom opsjedanja čuli su za Jezidovu smrt.
- Husejn Ibn Numejr daje bej’u Ibn Zubejru i vraća se u Šam.

Abdullah Ibn Zubejr

- **Otac** mu je **Zubejr Ibn Avvam**, Ashab od sabikuna koji je primio Islam sa 15 godina. Učinio je dvije hidžre u Abisiniju. Nije izostao ni iz jedne bitke sa Poslanikom s.a.v.s. Bio je postojan na Uhudu, a dao je bej’u do smrti. Predvodio je jednu skupinu muhadžira prilikom osvajanja Mekke. Na Jermuku je tri puta prošao kroz Rimsku vojsku. Bio je ispomoć u osvajanju Egipta. U bici kod Deve bio je u vojsci Aiše r.a. Pratio ga je Ibn Džurmuz i iznenada ga ubio u mjestu Vadi – Siba’.
- **Majka** mu je **Esma Bint Ebu Bekr** koja je imala nadimak Zatu – Mitekajn (vlasnica dva pojasa). Umrta je 73. H.G. nedugo nakon ubistva njenog sina Abdullaha.
- Abdullah je rođen u Kuba’u prilikom hidžre. Bio je prvo dijete rođeno u Islamu u Medini (židovi su govorili da su napravili sihr muhadžirima i da neće imati djece u Medini, a kada se rodio Abdullah Esma je sa njim otišla kod Poslanika s.a.v.s. i on je uzeo hurmu, sažvakao je i stavio u njegova usta. Muslimani su se radovali, a Ebu Bekr nakon što mu je proučio ezan i ikamet, hodao je Medinom pokazujući Abdullaha i na taj način prkosio židovima).
- Kao dijete je dao bej’u Poslaniku s.a.v.s. (na prijedlog Ashaba da i djeca dadnu bej’u da bi Poslanik s.a.v.s. i za njih proučio dovu). Djeca su ušla i postidila se, a

prvi koji je prišao je bio Ibn Zubejr, pa je Poslanik s.a.v.s. rekao: “HAZA IBN-EBIH (ovo je sin svoga oca)”.

- Prenosi od Poslanika s.a.v.s. 33 hadisa od Zubejra, Omera i Osmana.
- Učestvovao je kao dječak na Jermuku sa ocem.
- Branio je Osmana r.a. i zadobio 10 – tak rana.
- Na dan bitke kod Deve predvodio je pješadiju. Teško je ranjen toga dana i Aiša r.a. je davala nekoliko 1 000 dirhema ko joj donese vijest da je živ.
- Borio se protiv Berbera sa Abdullahom Ibn Sa'dom Ibn Ebi Sarhom.
- Otputovao je u Damask da bi učestvovao u bitci za Konstantinopolis.
- Brada mu je bila slaba i nije se upotpunila do 60 godine.
- Kažu da ga niko nije mogao dostići u troje: **ibadetu** (prenosi 'Ameš da bi se ptica spusti na njegova leđa misleći da je nepomični kamen. Jednu noć bi čitavu provedi na ruku'u, drugu na sedždi. Jedne godine kada je bila poplava u Mekki i niko nije moga tavafiti oko Kabe, on je plivajući tavafio), **hrabrosti** (hrabro se borio protiv Hadžadžove vojske dok nije poginuo) i **riječitosti** (bio je veliki govornik čiji je govor podsjećao na govor Ebu-Bekra).
- Popio je krv od hidžame Poslanika s.a.v.s. (kada je Poslanik s.a.v.s. vadio hidžamu mali Abdullah je bio tu i rekao mu je Poslanik s.a.v.s. idi ovo prospa na neko sigurno mjesto. On je razmišljao gdje da prospe pa je shvatio da je najsigurnije ako popije. Selman El – Farisi ga je vidio krvavih usta pa je ušao kod Poslanika s.a.v.s. i pitao “Šta je Abdullahu pa su mu krvava usta ?”. Poslanik s.a.v.s. je zovnuo Abdullaha i pitao ga “Šta si uradio sa onom krvlju ?”, a on je rekao “Ostavio sam je na sigurno mjesto.”, “Gdje na sigurno mjesto ?”, “Popio sam je “. Nakon toga Poslanik s.a.v.s. je rekao “Teško tebi od ljudi, a teško ljudima od tebe” – nagovještavajući fitnu među muslimanima a čiji će uzrok biti Abdullah Ibn Zubejr jer se je proglasio halifom).
- Imao je 13 sinova i 1 kćer.
- Abdullah Ibn Zubejr je imao 11 braće i 7 sestara. Zubejr Ibn Avvam, otac Abdullahov, rekao je: “Čuo sam da Talha svojim sinovima daje imena poslanika,

a zna da nema poslanika poslije Muhammeda s.a.v.s. Ja ću svojim sinovima davati imena šehida ne bi li i oni preseli kao šehidi ” 1) Abdullah (Abdullah Ibn Džahš – poginuo na Uhudu), 2) Urve (Urve Ibn Mes’ud – poginuo u Taifu), 3) Munzir (Munzir Ibn Amr – poginuo kod bunara Bir Meune), 4) Asim (Asim Ibn Sabit – poginuo u Jevmur – Redžia’), 5) Muhadžir (Muhadžir Ibn Zijad – poginuo u Tustaru), 6) Halid (Halid Ibn Seir), 7) Amr (Amr Ibn Seid Ibn As), 8) Mus’ab (Mus’ab Ibn Umejir), 9) Hamza (Hamza Ibn Abdulmuttalib), 10) Ubejde (Ubejde ibn Džerah), 11) Dž’afir (Dž’afir Ibn Abdulmuttalib).

- Rekli smo da se on proglasio halifom nakon ubistva Husejna r.a.
- U Mekki je smjenio Harisa Ibn Halida a postavio Mus’aba Ibn Abdurrahmana Ibn Avfa.
- Mus’ab, Musvir Ibn Mahzem, Džubejr Ibn Šejbe i Abdullah Ibn Safvan Ibn Umejje su bili članovi šure Abdullaha Ibn Zubejra.
- Bej’u su mu dali stanovnici Hidžaza (u Medinu je poslao brata Ubejdullaha kao namjesnika i rekao mu da istjera emevije. Emevije odlaze u Šam a među njima su bili Mervan Ibn Hakem i njegov sin Abdulmelik).
- Egipat daje bej’u.
- Džezira daje bej’u.
- U Basri su dali bej’u Ubejdullahu Ibn Zijadu da ih vodi dok ne izaberu sebi imama. Poslali su izaslanike u Kufu da isto tako učini, međutim, oni su to odbili. U Kufi se nakon toga izmijenilo dosta imama. Basra odbija poslušnost Ubejdullahu Ibn Zijadu i on bježi u Šam.
- Na kraju Basra i Kufa priznaju Abdullaha Ibn Zubejra za halifu.
- U vrijeme hilafeta Ibn Zubejra nisu se smirivali sukobi tokom čitave njegove vladavine, posebno u Hidžazu (Mekka i Medina).
- U Šamu je na vlasti bio **Muavija drugi** (Jezid je oporučio da ga naslijedi njegov sin Muavija). Umro je zbog bolesti, a vladao je samo 3 mjeseca i bio je jedan od najpobožniji i najiskreniji emevija. Kada je izabran za halifu održao je svoju hutbu u kojoj, nakon zahvale Allahu dž.š. i salavata na Poslanika s.a.v.s. je rekao: “Ja

sam gledao vaše stanje, razmišljao sam duboko o njemu i vidim da je vaše stanje u znaku velike slabosti. Želio sam da vam nađem čovjeka poput Omera Ibn El – Hattaba, da bude halifa, pa ga nisam našao (Ebu Bekr r.a. je predložio Omera r.a. za halifu). Zatim sam poželio da vam predložim šuru od šestorice, pa nisam našao takvu šuru (Omer r.a. je predložio šuru od 6 Ashaba). Pošto to nisam mogao da uradim ovu stvar prepuštam vama i vi izaberite sebi koga god hoćete.” Nakon toga se je povukao u svoju kuću i nije je napuštao dok nije umro.

- Nakon što je u Damasku ukopan Muavija Ibn Jezid stvari se mijenjaju.
- Husejn Ibn Numejr, čuveni emevijski vojskovođa koji je predlagao Ibn Zubejru da mu da bej’u i da ide sa njim u Šam da ga svi priznaju za halifu – a ovaj je to odbio, se je vratio u Šam i stao je ponovo uz emevije.
- Dahak Ibn Kajs je bio namjesnik u Damasku, Zufer Ibn Haris u Kansarinu, a Nu’man Ibn Bešir u Humsu i svi oni su dali bej’u Abdullahu Ibn Zubejru.
- Sagledavši situaciju u kojoj su svi emiri, osim Husejna Ibn Numejra, priznali za halifu Abdullaha Ibn Zubejra i sjetivši se šta je sve urađeno Husejnu r.a. i njegovoj porodici, i sam Mervan Ibn Hakem se je prepaao za sebe.
- Kada je **Mervan Ibn Hakem** razmišljao da i on da bej’u Abdullahu Ibn Zubejru, na scenu stupa njegov vojskovođa, Ubejdullah Ibn Zijad, rekavši mu na jednom njihovom sastanku: “Kako bi bilo i ja mislim da bi bilo najbolje da ti sebe proglašiš halifom i da te mi priznamo ? Sjeti se dobro i dobro razmisli ako ne budeš ti halifa i Abdullah Ibn Zubejr preuzme vođstvo, sa nama je završeno. On će sigurno tražiti osvetu i za Husejna i za sve ostalo.”
- Nakon toga dešava se velika bitka u mjestu Merdžur – Rahid. Kada je došlo do podjele ko će biti halifa u Šamu, jedni su htjeli Abdullaha Ibn Zubejra a drugi Mervana Ibn Hakema dok je Hasan Ibn Malik tražio da halifa bude Jezidov sin Halid (Halidov otac, Jezid, je bio sin sestre Hasana Ibn Malika). Traženo je da se ta stvar riješi po dogovoru u mjestu Džabije. Oni koji su bili za Abdullaha Ibn Zubejra izašli su sa Dahakom Ibn Kajsom koji je okupio sve svoje snage na tom mjestu. Mervan Ibn Hakem je također okupio svoje snage. Došlo je do velike

bitke u kojoj je poražena vojska pod vođstvom Dahaka Ibn Kajs, tako da je cjelokupnim Šamom zavladao Mervan Ibn Hakem.

Abdullah Ibn Zubejr

- Spomenuli smo pokrajine u vrijeme Abdullaha i rekli:
- **Šam:**
 - Nakon smrti Jezida, on je oporučio da ga naslijedi sin **Muavija drugi**, ali se zadržao 3 mjeseca na tom mjestu i umro. On je nakon što je postao halifa okupio narod u mesdžidu i održao govor u kojem se odrekao hilafeta. Bio je pobožan, lijepog izgleda, guste kose, krupnijih očiju, orlovskog nosa, lijepe i pune brade, nosio je nadimak Ebu Lejla.
 - Husejn Ibn Numejr nakon što se vratio iz Hidžaza poveo je sa sobom porodicu Benu Umejje.
 - Emiri pokrajina su se razišli po pitanju novog halife. **Dahak Ibn Kajs** (emir Damaska), **Zufer Ibn Haris** (emir Kanserina), **Nu'man Ibn Bešir** (emir Humsa) i **Natil Ibn Kajs** (emir Palestine) su željeli da halifa bude Abdullah Ibn Zubejr, a **Hasan Ibn Malik** (emir Jordana) je tražio da halifa bude Halid

Ibn Jezid Ibn Muavija (Halidov otac, Jezid, je bio sin sestre Hasana Ibn Malika).

- Ovo nije bio stav porodice Benu Umejje, jer je i sam Mervan Ibn Hakem, nakon što su ljudi dali bej'u Abdullahu Ibn Zubejru i sam htio dati bej'u.
- Međutim, Ubejdullah Ibn Zijad je stigao u Šam iz Iraka i on se pobojavao za sebe zbog onoga što je učinio na Kerbeli i želio je da Emevije ostanu na vlasti, a i Husejn Ibn Numejr se je, također, bojavao za sebe zbog opsade Mekke i gađanja Kabe katapultom, tako da je i on smatrao da je njegov spas u Emevijama.
- Ubejdullah Ibn Zijad je pokušao ubijediti Mervana Ibn Hakema da se on proglasi halifom, a onda je nagovorio Dahaka Ibn Kajsja da i on pokuša ljude okupiti oko sebe i da napusti Damask na izvjesno vrijeme i on je to učinio tako da je Damask ostao bez emira, a ljudi su se podijelili (Kajsijje sa Dahakom su bili za Abdullaha Ibn Zubejra, a Jemanije za Benu Umejje).
- I došlo bi do velike smutnje i nereda u mesdžidu da Dahak nije otkrio namjere onih koji su ga poslali iz Damaska. On je predložio da se sa Emevijama sretne **kod mjesta Džabije**.
- Dahak Ibn Kajs je pošao sa svojim pristalicama, a Hasan Ibn Malik El – Kelbi sa Emevijama.
- Dahaku je došao čovjek po imenu **Sevr Ibn Ma'n Ibn Jezid Es – Sulemi** i rekao mu: “Zvao si nas da se pokorimo Ibn Zubejru i mi smo ti dali bej'u na tu stvar, a ti sad putuješ da se sretneš sa ovim čovjekom iz plemena Kelb koji želi predložiti sina svoje sestre, Halida Ibn Jezida, za halifu.” “Pa šta predlažeš?” upitao je Dahak. “Predlažem da javno izađemo sa našim stavom i da pozivamo na pokornost Ibn Zubejru i da se borimo protiv onih koji su suprotnog stava.”
- Oni su se zaustavili kod mjesta **Merdžu Rahit** (na nekih 10 km sjevernoistočno od Damaska).
- Dahak je poslao pisma svojim istomišljenicima i došao je Nu'man Ibn Bešir sa Šurahbilom Zul – Kilaom, Zufer sa stanovnicima Kansarina, zatim Natil sa Palestincima i okupili su se oko Dahaka u Merdži Rahitu.

- Emevije su se okupile u Džabiji na **teritoriji Huran blizu Nive**.
- Emevije nisu bile jedinstvene. Hasan Ibn Malik je predlagao Halida Ibn Jezida i Malik Ibn Hubejre Es – Sukuni je predlagao Halida također. Husejn Ibn Numejr je želio da se bej'a da Mervanu Ibn Hakemu rekavši: “Ne želim da arapi predlože zrelog čovjeka, a mi da predložimo dijete.”
- Nakon toga su se svi složili (Emevije, Benu Kelb, Džuzam i Jemanije) da halifa bude Mervan Ibn Hakem, poslije njega Halid Ibn Jezid a zatim Amr Ibn Seid Ibn As.
- Odatle su krenuli prema Merdži Rahitu. Desno krilo je bio Amr Ibn Seid Ibn As, a lijevo krilo Ubejdullah Ibn Zijad.
- Za to vrijeme je Jezid Ibn Ebi En – Nems El – Gassani, koji nije bio u Džabiji, napao Damask i osvojio ga, smjenio je Dahakovog upravitelja, dao je bej'u Mervanu, opljačkao je državnu blagajnu i pomogao Mervana u novcu, ljudstvu i oružju.
- Dvije vojske su se sukobile i nakon bitke koja je trajala 20 dana **pobjednik je bio Mervan**.
- Ubijen je Dahak. Stanovnici Humsa su se vratili, a Nu'man Ibn Bešir je pobjegao od njih ali su ga oni uspjeli stići i ubiti. Zufer je pobjegao u Karkusiju i sakrio se u bedemima. Natil Ibn Kajs je pobjegao i pridružio se Ibn Zubejru.
- Tako je **65. H.G.** (689. godine) **Mervan Ibn Hakem** osvojio Šam i postao njegov **halifa**.
- Ibn Zubejr je poslao brata Mus'aba u Šam da ga osvoji.
- Mervan je poslao vojsku na čelu sa Amr Ibn Seidom i vojske su se sukobile u Palestini. Mus'ab je pobjegao i na taj način je Mervan učvrstio poziciju u Šamu.
- Zatim, je Mervan poslao vojsku na čelu sa Ubejdullahom Ibn Zijadom da osvoji Irak od Ibn Zubejrovog upravitelja, i drugu vojsku pod komandom Hubejša Ibn Deldžeta El – Utejbija da preuzme Irak.

- Nedugo zatim umro je **Mervan Ibn Hakem**. Vladao je svega 9 mjeseci. Umro je 3. Ramazana 65. H.G. i oporučio je da ga naslijede sinovi Abdulmelik, a zatim Abdulaziz. Mervanov otac Hakem je bio protivnik islama, a primio je islam prilikom osvojenja Mekke i otišao je zatim u Medinu i Poslanik s.a.v.s. ga je poslao u Taif. Mervan spada u stare Tabi'ine, ako ne i u Ashabe, jer je imao 8 godina kada je umro Poslanik s.a.v.s. Od Mervana Buharija prenosi hadis o Hudejbiji, a on je prenosio od Omera r.a., Osmana r.a., Alije r.a. i Zejda Ibn Sabita, dok su od njega prenosili sin mu Abdulmelik, Sehl Ibn Sa'd, Seid Ibn Musejeb, Urve Ibn Zubejr, Zejnual – Abidin, Mudžahid i drugi. Bio je Osmanov pisar i branio ga je onog dana kada je bio napadnut. U bitci kod Deve bio je na Aišinoj strani i vodio je lijevo krilo. Zatim je dao bej'u Aliji r.a. Muavija ga je u svoje vrijeme više puta postavljao za namjesnika Medine.
- Nakon smrti Mervana stanovnici Šama i Egipta su dali bej'u njegovom sinu Abdulmeliku.
- **Abdulmelik Ibn Mervan Ibn Hakem** je 69. H.G. (693. godine) krenuo sa vojskom prema Karkusiji da se obračuna sa Zuferom Ibn Harisom El – Kelbijem (vođom plemena Kajs koji je pomogao Sulejmana Ibn Sardu, vođu haridžija koji su se zvali pokajnici, kada ih je napala Mervanova vojska **kod izvora Virde**).
- Damask je napao i preuzeo Amr Ibn Seid i Abdulmelik se vraća i opkoljava grad. Opsada grada je trajala 16 dana i onda su se dogovorili da se preda grad ako će Seid biti prestolonaslednik. Nakon toga Abdulmelik ga poziva i ubija.
- 71. H.G. (695. godine) Abdulmelik je želio da se obračuna sa Mus'abom koji je bio stalna opasnost za Šam.
- Prije bitke Abdulmelik je poslao pisma Mus'abovim emirima obećavši im namjesništvo.
- Poslao je pismo i Ibrahimu Ibnul – Ešteru i ponudio mu da bude namjesnik Iraka. On je odnio pismo Mus'abu i predložio mu da ubije sve emire jer su

dobili pisma, a nisu rekli. Mus'ab je rekao: "Nek se Allah smiluje Ahnefu Ibn Kajsu, on me je upozorio na izdajstvo iračana."

- U toj bitci poginuo je Mus'ab i njegov sin Isa.
- Tako je Abdulmelik osvojio Irak, a imao je već Šam i Egipat.
- Ibn Zubejr je imao samo Hidžaz.
- Kada se je Abdulmelik vraćao prema Šamu predložio je vojskovođama borbu protiv Ibn Zubejra i niko se nije odazvao.
- Javio se **Hadžadž Ibn Jusuf** koji je sa velikom vojskom krenuo prema Mekki 72. H.G. (696. godine). On je sa vojskom krenuo prema Taifu, a onda prema Arefatu i onda je slao manje grupice da se sukobe sa Ibn Zubejrovim pristalima. Na kraju je tražio od Abdulmelika da mu dozvoli da uđe u Harem i da mu pošalje pojačanje. Ovaj je pristao i poslao mu pomoć na čelu sa Tarikom Ibn Amrom (slugom Osmana r.a.).
- 72. – 73. H.G. Ibn Zubejr je bio opkoljen. Opsada je trajala 6 mjeseci i 27 dana. Kaba je gađana iz katapulte. Ibn Zubejr se je hrabro borio protiv vojske iz Šama na koja god vrata bi krenuli. Njegovi ljudi su ga izdali, a između ostalih sinovi Hamza i Hubejb. Žalio se majci, Esmi, na takvo stanje i pitao je za savjet, a ona mu je rekla: "Ako znaš da si na istini, bori se i pogini kao i tvoji drugovi i ne dozvoli da se s tobom igraju sinovi Umejjetovi. A ako time želiš Dunjaluk, pa teško tebi, upropastio si i sebe i one koji su poginuli.". Njegov odgovor je bio da on samo želi da brani istinu, da ne želi Dunjaluk i da je ona svjesna da on to nikada nije želio ... Nakon toga je stavio oklop da nastavi borbu, a kada ga je njegova majka vidjela u njemu rekla mu je da mu ne treba oklop, da se brani kao muškarac – pravi heroj, podsjećajući ga na hrabrost njegova oca Zubejra, na njegovog djeda Ebu Bekra, na njegovu hrabru nanu Safiju Bint Abdulmuttalib, hrabrost i pobožnost njegove tetke Aiše itd.
- Ubijen je Ibn Zubejr.
- Tako Abdulmelik preuzima vlast i u Mekki

- Kada je Hadžadž Ibn Jusuf osvojio Mekku održao je govor ljudima i rekao: “O ljudi, zaista je Abdullah Ibn Zubejr bio odabranik ovog ummeta sve dok nije poželio vlast i dok se nije počeo boriti protiv onih koji su imali vlast. Zato je u Haremu osjetio i doživio bolnu patnju. Zaista je Adem a.s. bio bolji od Abdullaha Ibn Zubejra, bio je u Džennetu, a kada se nije pokorio Allahovoj naredbi, Allah dž.š. ga je protjerao iz Dženneta. Također, Abdullah Ibn Zubejr kada je poželio vlast i nije se pokorio halifi (Mervanu Ibn Hakemu) onda je osjetio bolnu kaznu i protjeran je iz Mekke tj. ubijen je. Ustanite da klanjamo Allah vam se smilovao.”
- **Egipat:**
 - Abdullah Ibn Zubejr je poslao u Egipat Abdurrahmana Ibn Džahdera kao namjesnika, a smjenio je Seida Ibn Jezida Ibn Alkameta. Ali su Mervan Ibn Hakem i Amr Ibn Seid uspjeli pobijediti Abdurrahmana i ovladati Egiptom.
 - Mervan je ostavio za namjesnika sina Abdulaziza.
- **Afrika:**
 - Kada je Ukbe Ibn Nafi krenuo prema Magribu ostavio je u Kajrevanu kao svog zamjenika Zuhejra Ibn Kajsja El – Belvija.
 - Kada je Ukbe poginuo Zuhejr je preuzeo Afriku i vodio džihad do smrti 69. H.G. (693. godine).
 - Nakon toga je Abdulaziz Ibn Mervan poslao u Afriku Hasana Ibn Nu'mana El – Gasanija i nastavljena su osvajanja.
- **Irak:**
 - Skupina šija se okupila u Kufi pod vođstvom Sulejmana Ibn Sarda u **mjestu Nuhajla**, da bi se navodno osvetili za Husejnovu ubistvo. Imali su pet vođa:
 1. **Sulejman Ibn Sard Hazredži**. On je bio Ashab koji se na Sifinu borio sa Alijom. Njegova kuća je bila zborna mjesto onih koji su tražili od Husejna da dođe u Kufu, a zatim su ga izdali. Poginuo je 65. H.G. i njegova glava je odnešena Mervanu.

2. **Musejeb Ibn Nudžeje El – Fezzari.** On je bio Tabi'in koji se borio na Kadisiji, učestvovao u osvajanju Iraka, a sa Alijom učestvovao je u svim bitkama.
 3. **Abdullah Ibn Sa'd Ibn Nufejl el-Ezdi.** On je bio jedan od vođa Kufe i bio je sa Alijom u svim bitkama. Poginuo je 65. H.G. kod izvora Verde.
 4. **Abdullah Ibn Val et-Temmimi.**
 5. **Rifa'at Ibn Šeddar.** On je bio iz Kufe i bio je pomagač tevvabuna (pokajnika – onih koji su učinili tevbu). Nakon što su ova četvorica poginula vraća se u Kufu. Bio je uz Muhtera, zatim protiv njega i onda opet sa njim. Poginuo je 66. H.G.
- Hutbu im je održao Musejeb Ibn Nedžije u kojoj je rekao: "Mi smo iskušani dugim životom i mnoštvom fitni. Allah nas je iskušao i pokazali smo se kao lažovi u pogledu pomagača Poslanikovog unuka, nakon što smo tražili da dođe i obećali mu pomoć. Izdali smo ga i napustili. Teško nama. Nećemo se spasiti dok ne osvetimo Husejnu i nepoubijamo njegove ubice."
 - Sulejman Ibn Sard je pisao Sa'du Ibn Huzejfi Ibn Jemanu koji je bio emir Medaina i ovaj mu je obećao pomoć.
 - U Kufu dolazi Muhtar Ibn Ebi Ubejd koji poziva u imamet Muhammedu Ibn Aliji, tj. Muhammedu El – Hanefiju koji se nije složio sa ovim.
 - Muhtar je vodio bitke protiv Mervana i protiv Ibn Zubejra.
 - **Medina:**
 - 65. H.G. poslao je Mervan Ibn Hakem vojsku pod komandom **Hubejša Ibn Deldže Utejbi** da preuzme Medinu.
 - Namjesnik Džabir Ibn Esved bježi, a namjesnik Basre, ispred Ibn Zubejra, šalje vojsku protiv Hubejša. Ibn Zubejr je poslao **Abbasa Ibn Sehla** kao namjesnika u Medinu. Koji je porazio i ubio Hubejša.
 - Za namjesnika je Ibn Zubejr postavio brata Mus'aba.
 - Kada je Abdulmelik osvojio Medinu postavio je **Tarika Ibn Amra.**

Namjesnici glavnih oblasti u vrijeme hilafeta Abdullaha Ibn Zubejra

- **Medina:**
 - Abdullah Ibn Zubejr
 - Džabir Ibn Esved Ibn Avf
 - Mus'ab Ibn Zubejr (od 65. H.G.)
 - Abdurrahman Ibn Ešhat (66. H.G.)
 - Džabir Ibn Esved Ibn Avf (od 67. H.G. do 71. H.G.)
 - Talha Ibn Abdullah Ibn Avf
 - Tarik Ibn Amr (72. H.G.)
 - Hadžadž Ibn Jusuf (73. H.G.)
- **Kufa:**
 - Amr Ibn Mes'ud
 - Abdullah Ibn Jezid El – Hatni
 - Abdullah Ibn Mut'i
 - Muhtar Fekafi (od 66. H.G.)
 - Mus'ab Ibn Zubejr (od 67. H.G. do 71. H.G.)
 - Katan Ibn Abdullah El – Hurri
 - Biš Ibn Mervan (72. H.G. i 73. H.G.)
- **Basra:**
 - Abdulmelik Ibn Abdullah Ibn Amir (od 64. H.G. do 65. H.G.)
 - Haris Ibn Abdullah Ibn Ebi Rebi'a
 - Mus'ab Ibn Zubejr (68. H.G.)
 - Hamza Ibn Abdullah Ibn Zubejr
 - Mus'ab Ibn Zubejr (do 70. H.G.)
 - Eban Ibn Osman Ibn Affan (70. H.G.)
 - Halid Ibn Abdullah (72. H.G.)
 - Biš Ibn Mervan (73. H.G.)
- **Egipat:**
 - Abdurrahman Ibn Džahder (do 65. H.G.)

- Abdulaziz Ibn Mervan (od 65. H.G. do 73. H.G.)

Porodica Mervanije

1. Abdulmelik Ibn Mervan

- Rođen je 26. H.G. u Medini. Otac mu je Mervan Ibn Hakem, a majka Aiša Bintu Muavija Ibn Mugire Ibn El – As Ibn Umejje.
- On je Emevija i sa očeve i sa majčine strane.
- Slušao je ilm (znanje) od Osmana Ibn Affana.
- Bio je prisutan, sa svojim ocem, onog dana kada je napadnut Osman i tada je imao 10 godina.
- Muavija ga je postavljao kao namjesnika čak i kada je imao 16 godina.
- Prije nego što je postao halifa bio je poznat po pobožnosti. Bio je učenjak koji je svoje vrijeme provodio u mesdžidu. Prenosi E'ameš od Ebu Zenada da je rekao: “Četvorica su fekihi Medine: 1) Seid Ibn Musejeb, 2) Urve Ibn Zubejr, 3) Kubejs Ibn Zuvejb, 4) Abdulmelik Ibn Mervan prije nego je preuzeo hilafet.”
- Učestvovao je u bitkama u Africi pod komandom Muavije Ibn Hudejdža Es – Sukunija 41. H.G. i 45. H.G.
- Predvodio je zatim skupinu od 1 000 mudžahida u osvajanju utvrđenja Dželvela (mjesto ili grad blizu Kajrevana, 40 km udaljeno).
- Njegov brat Abdulaziz je bio namjesnik u Egiptu od kada je ušao u Egipat sa ocem Mervanom 64. H.G. i bio je prestolonasljednik nakon Abdulmelika.
- Abdulmelik mu je pisao da se odrekne hilafeta u korist njegovog sina Velida kojeg je najviše cijenio. Abdulaziz mu je odgovorio: “Ja vidim kod svog sina Ebu Bekra ono što ti vidiš kod svog sina Velida i ja predlažem da prestolonasljednik bude Ebu Bekr.” Nakon toga mu je Abdulmelik naredio da mu sakupi harač (džizju) Egipta i da mu pošalje – iako prije toga ništa od

harača nije slao halifi. Na to mu je Abdulaziz odgovorio: “Ja i ti smo ostarili, brate, i ni ja a ni ti ne znamo ko će od nas prije umrijeti – pa ako možeš da mi ne otežavaš ostatak života, učini to.” Abdulmelik mu je odgovorio: “Neću ti otežavati ostatak života.”

- Abdulaziz je umro 85. H.G. a Abdulmelik godinu nakon njega.
- Oporučio je da ga nakon smrti naslijede sinovi Velid i Sulejman.
- Bio je srednjeg rasta, bijele puti, vitkog stasa, sastavljenih obrva, krupnih očiju i pravilnog nosa.
- Ženio se šest puta i od šest žena imao je 19 djece – 16 sinova (Velid, Sulejman, Mervan stariji – umro kao dijete, Jezid, Mervan mlađi, Muavija – umro kao dijete, Abdullah, Mesleme, Munzir, Ambese, Hišam, Ebu Bekr, Hakem – umro mlad, Muhammed, Seidul – Hajr i Hadžadž) i 3 kćeri (Aiša, Ummu Kulsum i Fatima – kasnije se udala za Omera Ibn Abdulaziza).
- Nakon smrti oca mu Mervana bej’u su mu dali u Egiptu i Šamu, a nakon ubistva Mus’aba Ibn Zubejra i stanovnici Iraka.
- Stanovnici Hidžaza, Jemena i Horosana dali su mu bej’u nakon ubistva Abdullaha Ibn Zubejra. Od tada, dakle 73. H.G. postaje emirul – mu’minun.
- Nakon davanja bej’e i priznanja njega za halifu u svim pokrajinama situacija se smirila a on se mogao ponovo vratiti u borbu protiv Rimljana koji su stalno radili na slabljenju muslimana.
- On se iznova dao na osvajanje Magriba.
- Vratio je Rimljane u Anadolu i Armeniji i povratio je neka mjesta u tim oblastima.
- Što se tiče Turaka (Turkmena) na Istoku – i sa njima je ratovao i pobjeđivao ih, ali te bitke i ta osvajanja nisu ništa značajno promjenila, jer su Haridžije Ezrekije (dobile ime po Nafiju Ibn El – Ezreku) u Ehvazu i Perzijskim gradovima širili nered. Također, i Sufrije (potomci Muhalleba Ebu Sufre) ogranak Harurija – na Arapskom poluostrvu i gradovima Iraka činili su nered. Tako da su Abdulmelik i njegov namjesnik Hadžadž bili zauzeti

borbom protiv njih. Borba protiv Abdurrahmana Ibn Eš'asa i njegovog pokreta oduzela je mnogo vremena. Stabilnost kojom se odlikovao ovaj period bio je dobar uvod za velika osvajanja u vrijeme Abdulmelikovog sina Velida i velika djela u vrijeme Abdulmelika lično.

- Jedno od tih dostignuća tog vremena je graviranje u dirhemima i dinarima, 76. H.G.
- Arabizacija spisa, državnih, posebno onih koji su bili vezani za harač, 81. H.G. u Šamu, 82. H.G. u Iraku, 86. H.G. u Egiptu.
- Abdulmelik Ibn Mervan umro je 86. H.G.

Pokrajine u vrijeme Abdulmelika Ibn Mervana

- U njegovo vrijeme stanje u svim pokrajinama bilo je mirno, osim Iraka koji je bi zauzet borbom protiv Haridžija i Ibn Eš'asa.
- **Šam:**
 - Potpuno odan Emevijama.
- **Hidžaz:**
 - Hadžadž Ibn Jusuf je postavljen za namjesnika u Hidžazu nakon ubistva Ibn Zubejra.
 - Njemu su još priključeni Jemama (iz Jemame je i Musejlema El – Kezab) i Jemen.
 - Nakon toga Hadžadž je poslat u Irak a u Medini je postavljen za namjesnika Jahja Ibn Ebil – As 75. H.G. da bi nedugo zatim bio smjenjen a na njegovo mjesto došao je Eban Ibn Osman Ibn Affan i bio namjesnik 6 godina, a nakon njega u Medini je postavljen Hišam Ibn Ismail El – Mahzumi i on je ostao na tom mjestu sve do smrti Abdulmelika.
- **Irak:**

- Basrom je vladao Halid Ibn Abdullah Ibn Halid Ibn Usejd 74. H.G. a nakon toga Hadžadž je došao u Basru i pripojena mu je i Kufa i ostatak istoka.
- Hadžadž je lično slao emire u Horosan i Sadžistan ili po zapovijedi halife.
- Takvo stanje je ostalo u vremenu Abdulmelika i nakon njega.
- Hadžadž je izgradio grad Vasi 84. H.G.
- U Horosanu je emir bio Bekir Ibn Veššah, zatim je poslat umjesto njega Umejje Ibn Abdullah ali je on ubijen 76. H.G. kad se protiv njega podigao Ibn Veššah. Nakon toga vlast u Horosanu preuzima Abdulmelik Ibn Umejje, a nakon njega 78. H.G. Abdullah Ibn Ebi Bekr.
- U to vrijeme Sadžistan je postao posebna pokrajina koja je data na upravu Mahlebu Ibn Ebi Safri ali je njega Hadžadž poslao u Horosan a Abdullaha Ibn Ebi Bekra u Sadžistan.
- Mehleb Ibn Ebi Safre je umro 82. H.G. a naslijedio ga je sin Jezid u Horosanu, i on je bio namjesnik do 85. H.G. kada ga je Hadžadž zamjenio bratom Fadlom Ibn Mahlebom. Nakon godinu dana u Horosan je postavljen Kutejbe Ibn Muslim El – Bahili i Abdulmelik je umro a on je ostao namjesnik.
- Što se tiče Sadžistana, njegov emir Abdullah Ibn Ebi Bekr je preselio 79. H.G. u sukobu sa Turkmenima.
- Hadžadž je podigao vojsku protiv Turkmena a za vođu je odredio Abdurahmana Ibn Muhammeda Ibn Eš'asa.
- Međutim, ovaj je osnovao pokret 81. H.G.
- Pokret Ibn Eš'asa ostavio je trag i imao posljedice i po društvo i u cjelini. Zato jer je Ibn Eš'as bio poznata i uticajna ličnost među muslimanima. Pored toga bio je jako ambiciozan i pohlepan za vlašću.
- Hadžadž je znao za to i znao je da bi mu on mogao ugroziti poziciju i zato ga je želio udaljiti iz Iraka i samo je čekao pogodnu priliku za to.

- Kada je preselio Abdullah Ibn Ebi Bekr, Hadžadž je iskoristio priliku da pošalje Ibn Eš'asa 80. H.G. na čelu 40 000 ljudi iz Basre i Kufe.
- Ibn Eš'as je znao da Hadžadž ne uživa simpatije ni naroda ni uleme, i mislio je ako se digne protiv njega da će ga oni podržati.
- Ibn Eš'as je krenuo sa vojskom prema gradovima Turkmena i kada je Rutejbil saznao za to pokušao je da ga zaustavi i da pristane plaćati džizju.
- Ibn Eš'as je to odbio i duboko je zagazio u Turkmensku teritoriju.
- Kada je nastupila zima on je zaustavio osvajanja želeći da sredi situaciju u osvojenim teritorijama. Kada je obavijestio Hadžadža o tome on se nije složio, već mu je naredio da ide dalje i nazvao je kukavicama i njega i njegovu vojsku.
- To je naljutilo Ibn Eš'asa i on se sa vojskom vraća da se obračuna sa Hadžadžom.
- Abdulmelik je poslao pojačanje Hadžadžu i vojske su se sukobile u Tustaru u pokrajini Ehvaz.
- Na početku je Hadžadž bio poražen i on je pobjegao u Basru, ovaj ga je pratio i okupio je narod u Basri i tražio da ga podrže da smjene Hadžadža. Svi su se složili.
- Nakon toga ponovo su se sukobili kod mjesta Zavija 82. H.G. Ibn Eš'as je pobjedio prvi dan, ali je drugi dan doživio poraz.
- Pobjegao je Ibn Eš'as u Kufu gdje je tražio podršku od naroda i od uleme i dobio ju je.
- U takvoj situaciji Abdulmelik se je savjetovao sa nekim ljudima i oni su ga savjetovali da povuče Hadžadža iz Iraka.
- On se složio sa tim i poslao je sina Abdullaha i brata Muhammeda Ibn Mervana sa vojskom u Irak. Rekao im je: "Idite u Irak i recite narodu: "Ako želite da smjenimo Hadžadža smjenit ćemo ga, a neka Ibn Eš'as izabere koju hoće državu da bude emir dok je živ, a Irak će biti pod

komandom Muhammeda Ibn Mervana”, ako se ne slože Hadžadž ostaje na svom položaju i on je glavni ratni komandant a vas dvojica mu se pokoravajte”

- Kada je ta vijest stigla do Hadžadža on je napisao Abdulmeliku: “Ako me smijeniš, neće proći puno a oni će se tebi opet suprostaviti, oni samo čekaju priliku za to. Zar se ne sjećaš kako su sa Ešterom En – Nehaijem ustali protiv Ibn Affana kad ih je pitao “Šta želite ?” rekli su: “Smjenu Seida Ibn Asa” kada ga je smjenio nije prošla ni godina a oni su se digli protiv njega i ubili ga ? Ti radi kako hoćeš. Ja ću poslušati ono što ti narediš.”
- Abdulmelik je to odbio i želio je da se ponudi kompromisno rješenje.
- Kada su halifini izaslanici ponudili to Ibn Eš’asu on je tražio da se posavjetuje sa narodom do sutra. Većina to nije prihvatila i tražili su bezulovnu smjenu Hadžadža i Abdulmelika.
- Tada Muhammed Ibn Mervan i Abdullah Ibn Abdulmelik prepuštaju stvar Hadžadžu. Dolazi do žestokog okršaja kod Kufe u mjestu Dejrul – Džemadžim i na kraju pobjeđuje Hadžadž.
- Ibn Eš’as je pobjegao Turkmencima kod Rutejbila.
- Hadžadž je zaprijetio Rutejbilu zbog gostoprimstva Ibn Eš’asu i tražio je da mu ga izruči. Ovaj se složio i ubio je Ibn Eš’asa, tačnije on se je bacio sa jedne stijene, i poslao njegovu glavu Hadžadžu 85. H.G.
- Zbog podrške Ibn Eš’asu Hadžadž je ubio mnoge učenjake, među kojima i Seida Ibn Džubejra, dok je Šabija poštedio jer se on pridružio Muslimu Ibn Kutejbi u Horosanu (Hadžadž je rekao narodu ko god napusti Ibn Eš’asa i njegovu stranku biće siguran kao i oni koji se pridruže Muslimu Ibn Kutejbi).
- **Džezira:**
 - Namjesnik na arapskom poluostrvu i Erminije je bio Muhammed Ibn Mervan, brat Abdulmelika.

- **Egipat:**

- Namjesnik je bio Abdulaziz Ibn Mervan do smrti 85. H.G.
- Naslijedio ga je na tom položaju Abdullah Ibn Abdulmelik.
- Na početku je Afrika bila u sastavu Egipta i namjesnik u Egiptu je postavljao emira u Africi.
- U Kajrevanu je emir bio Zuhejr Ibn Kajs El – Belvi kada je preselio Ukbe Ibn Nafi’.
- 74. H.G. Afrika postaje samostalna pokrajina na čijem čelu je bio Hasan Ibn Nu’man El – Gasani. Nakon njega 78. H.G. dolazi Musa Ibn Musajr (pod njegovom komandom je osvojena Španija).

Osvajanja

- Pošto su muslimani bili zauzeti unutrašnjim problemima neprijatelji su to iskoristili.
- Tako su Rimljani napadali Šam i Abdulmelik je pristao da im plaća godišnji iznos dok ne smiri stanje.
- Rimljani su 79. H.G. došli do Antakije, u Africi su ubili Ukbeta Ibn Nafia, 63. H.G. ubili su Ebu Muhadžira Dinara, zatim Zuhejra Ibn Kajsa El – Belvija 71. H.G.
- Muslimani su se morali vratiti do mjesta Bereka i ostavili su Kajrevan.
- Stanovnici Erminije prekidaju ugovor, a također i Turkmeni na istoku.
- Kad su se konsolidovali muslimanski redovi nastavlja se džihad.
- Postojale su dvije linije fronta: zapadna i istočna.
- **Zapadna linija:**
 - Na ovoj liniji fronta sukobi nisu nikada prestajali, a vodili su se protiv Rimljana.
 - Muhammed Ibn Mervan je 73. H.G. vodio rat protiv Rimljana. Iste godine ih je porazio i Osman Ibn Velid u Erminiji sa 4 000 vojnika, a Rimljani su imali 60 000 vojnika.

- 79. H.G. zaustavljene su za kratko borbe zbog kuge koja je zahvatila Šam, kada su Rimljani stigli do Antalije.
- 84. H.G. Abdulmelik lično predvodi vojsku i osvaja Mesisu (mjesto kod Kilikije u Maloj Aziji), a Mesleme Ibn Abdulmelik 84. H.G. također ratuje protiv Rimljana.
- **More:**
 - Ata' Ibn Rafia je ratovao na Siciliji 84. H.G.
- **Afrika:**
 - Kada je Ukbe Ibn Nafi stigao do Atlantskog okeana vratio se u Kajrevan, ali na putu su ga dočekali Rimljani sa Berberima i napravili mu zasjedu. On nije imao sa sobom više od 300 vojnika. Sa njim je bio i čovjek po imenu Kusejl koji ga je izdao. Bio je ubijen i on i Ebul – Muhadžir 63. H.G.
 - Zamjenik njegov u Kajrevanu bio je Zuhejr Ibn Kajs kojeg je također Kusejl želio ubiti. On je pobjegao u Bereku i tako su muslimani izgubili Kajrevan.
 - Rimljani su tada imali mnogo vojnika u Africi jer su muslimani bili zauzeti problemima unutar države.
 - Berberi su također ojačali, posebno dolaskom Rimljana.
 - Zuhejr je tražio pojačanje od Abdulmelika i on mu je poslao veliku vojsku iz Šama.
 - 69. H.G. oni su došli blizu Kajrevana i borili se protiv Kusejle i ubili ga.
 - Muslimani su u tim bitkama porazili i Rimljane i Berbere.
 - U jednoj od bitaka sa Rimljanima 71. H.G. ubijen je Zuhejr.
 - 73. H.G. za namjesnika je došao Hasan Ibn Nu'man. On je iz Egipta došao sa 40 000 vojnika.
 - 74. H.G. je došao do Tarablusa, a zatim do Kajrevana. Na putu nije imao većih problema. Nakon toga on dolazi u Kartagenu i naređuje da

se sruši, kako Rimljani ne bi imali koristi od nje. Zatim južno od Kartagene podiže grad Tunis.

- Poslije toga porazio je Rimljane blizu luke Bizerte, blizu Tunisa, a zatim se vratio u Kajrevan.
- 76. H.G. bio je žestoko poražen od Rimljana i Rimljani ponovo opsjedaju Kartagenu pod vođstvom Patrika Johana.
- Hasan traži podršku od Abdulmelika, ali Abdulmelik zbog unutrašnjih problema nije mogao ništa učiniti.
- 81. H.G. dobija pomoć i žestoko poražava Rimljane kod Kartagene, a Patrik bježi u Vizantiju.
- Nakon toga traži od Abdulmelika da mu pošalje brodove kako bi mogao nastaviti napredovanje morem.
- U tom periodu osvojen je grad Fes (Fas).
- Hasan je izgradio luku u Tunisu kako bi Rimljanima spriječio napredovanje.

- **Istočna linija fronta:**

- Na Istočnoj granici muslimanske države živjela su pretežno turska ili turkmenska plemena.
- Postojale su tri linije fronta na istoku:

- **Gradovi ili državice s druge strane rijeke Džejhun (Amudarja) ili Transoksanija:**
 - To područje je bilo podjeljeno na mnoštvo emirata.
 - Muslimani su vodili bitke protiv tih plemena preko rijeke Amudarje i opet se vraćali na drugu obalu.
 - Umejje Ibn Abdullah je pokušao osvojiti taj dio ali je bio opkoljen zajedno sa svojom vojskom i teško su izvukli žive glave i vratili su se u Merv 77. H.G.
 - Mehleb je, također, prelazio rijeku Bulh i dolazio do grada Kis.
 - Hubejb Ibn Mehleb je pohodio Buharu 80. H.G.
 - Svi ti pohodi bili su samo radi ispitivanja terena za buduća osvajanja.
- **Istočni Sadžistan:**
 - Tu su, također, živjeli Turkmeni.
 - U vrijeme Abdulmelika Ibn Mervana istakao se njihov vođa Retbil. Muslimani su mnogo puta ratovali protiv njega a on je napao muslimanske zemlje 79. H.G. ubivši vođu muslimana Ubejdulaha Ibn Ebi Bekreta.
 - Rekli smo da je njegovu državu pohodio i Abdurrahman ibn Muhammed ibn Eš'as koji je kasnije osnovao svoj pokret i tražio utičište kod Retbila kada je bio poražen od Hadžadža.
 - Retbil je inače plaćao godišnji iznos muslimanima, a muslimani su obećali da neće napadati njegovu državu.
- **Sind:**
 - To je teritorija jugoistočno od muslimanskih država.
 - Tlo Sinda je plodno za poljoprivredu zbog rijeke Sind i upravo zbog tih uslova to je bio jako naseljen kraj.
 - Iz ove oblasti istakao se kao lokalni vođa Dahir, protiv kojeg su ratovali muslimani.

- Muslimani su pravili vojne pohode na Sind još u vrijeme Hulefairrašidina.
- U vrijeme Muavije ovu teritoriju je pohodio Mehleb Ibn Ebi Safre El – Ezdi 44. H.G.
- Abdulmelik je u svoje vrijeme poslao Seida Ibn Eslema Ibn Zur'ata da pokuša nešto više učiniti, međutim, on je poginuo u tom pohodu.
- Zatim je Hadžadž poslao Mudžata Ibn Seara Temimija i on je uspio prodrijeti u teritoriju Sinda i osvojiti neka mjesta.
- U tom vaktu su Indijski gusari zarobili nekoliko muslimanki i Hadžadž je tražio od Dahira da ih preda, međutim, on je odgovorio da nema vlast nad Indijskim gusarima, pa je Hadžadž poslao veliku vojsku protiv Dahira na čelu sa Muhammedom Ibn Kasimom.

Haridžije

- Mehleb Ibn Ebi Safre je po naredbi Abdulmelika vodio borbu protiv Haridžija.
- 76. H.G. **Salih Ibn Mesreh** (vođa Sufrija) i **Šebib Ibn Jezid** su ukrali konje od Muhammeda Ibn Mervana, brata Abdulmelikovog, i pobjegli s njima do mjesta Dejru Zevr.
- Muhammed Ibn Mervan je poslao 1 000 konjanika, međutim, Haridžije su ih porazili iako ih nije bilo više od 300.
- Zatim im je poslao vojsku od 3 000 mudžahida koji su uspjeli prepoloviti broj Haridžija.
- Haridžije bježe u Mosul.
- Hadžadž Ibn Jusuf je poslao 3 000 mudžahida protiv njih, na čelu sa Harisom Ibn Umejrom.
- U međusobnom sukobu Haris je bio poražen ali je u toj bitci bio ubijen Salih Ibn Mesreh, vođa Haridžija.

- Nakon pogibije Saliha Ibn Mesreha vođstvo Haridžija preuzima Šebib Ibn Jezid.
- Harisova vojska je bila prva vojska koju je porazio Šebib Ibn Jezid.
- Hadžadž je zatim poslao vojsku protiv Šebiba i Šebib je bio poražen i njegova vojska je pobjegla prema Medainu (Ktesifonu), a zatim prema Kufi.
- Hadžadž šalje vojsku prema Medainu, ali Šebib bježi iz grada.
- Zatim je Šebib napravio zasjedu i uspio poraziti ovu vojsku a imao je 250 vojnika.
- Šebib je želio opkoliti Kufu.
- Hadžadžova vojska je ponovo poražena i bježi u grad.
- Hadžadž je pobjegao iz Kufe i sakrio se u Basri.
- Postavio je Urveta Ibn Mugiru u Kufi.
- Kad se Šebib približio Kufi Urve je obavjestio Hadžadža i on je stigao u Kufu prije akšama tog dana.
- Pred kraj noći Šebib je ušao u Kufu sa svojom ženom **Gazal**, koja je bila poznata po hrabrosti tako da se i sam Hadžadž bojao ove žene više nego ijednog vojnika.
- Ušao je u mesdžid, popeo se na member i držao govor protiv Hadžadža i porodice Mervan.
- Hadžadž je opremio 6 000 vojnika za borbu protiv Šebiba koji je izašao iz Kufe, gdje se sukobio sa Hadžadžovom vojskom i porazio ih.
- Ubio je mnogo Hadžadžovih vojnika.
- Nakon toga Hadžadž je poslao Abdurrahmana Ibn Eš'asa protiv Šebiba, ali se nisu sukobili.
- Zatim Osmana Ibn Katana koji je poginuo u sukobu sa Šebibom (ubio ga je Šebibov brat, Mesad).
- Poginulo je 600 Osmanovih vojnika.
- Nakon toga povećao se strah kod halife i svih namjesnika od Šebiba.

- Abdulmelik je zbog toga poslao vojsku iz Šama na čelu sa Sufjanom Ibn Ebredom, a Hadžadž je poveo vojsku iz Kufe na čelu sa Utakom Ibn Verkom koja je brojala 40 000 vojnika.
- Šebib im se suprostavio sa 1 000 vojnika i uspio ih pobjediti.
- Ubijen je Utak Ibn Verka', a vojska mu je pobjegla u Kufu (77. H.G.)
- Šebib je krenuo prema Kufi u koju je bila pristigla vojska iz Šama.
- Hadžadž je zajedno sa vojskom iz Šama izašao da se suoči sa Šebibom, koji je tada imao samo 600 vojnika.
- Obadvije strane su ustrajale u borbi dok Hadžadž nije uspio opkoliti Šebibovu vojsku i napasti s leđa.
- Tada je poražen Šebib, ubijen je njegov brat i njegova žena, Gazal.
- Šebib je sa ostatkom vojske pobjegao prema Kufi, ali je i tu bio dočekan od stanovnika Kufe, zatim je pobjegao prema Ehvazu.
- Hadžadž je nakon toga podigao vojsku pod komandom Hakema Ibn Ejjuba (4 000 vojnika) i priključio je vojsci iz Šama.
- Nakon toga su se sukobili sa Šebibom i Šebibova vojska je poražena.
- Oni su pošli prema mostu na rijeci Dudžejl a vojska za njima. Tu je Šebib stao da se suprostavi Hadžadžovoj vojsci, bojeći se da ne obore most.
- Ujutro je Šebib krenuo prema mostu, a konja je vodio pored sebe. Konj je plivao rijekom i Šebib je pao sa mosta i utopio se.
- Hadžadž je, također, vodio borbu protiv haridžija Ezrekija (u Ehvazu), Safrija (u Džeziri i Sevadu) i Nedžedat (u Jemami i Bahrejnu).

2. Velid Ibn Abdulmelik

- Rođen je 50. H.G.
- Bio je visok i rumen. Imao je tragove malih boginja koje je odbolovao i imao je malo spljošten nos. Ljuljao se u hodu.
- Odrastao je u izobilju i posjedovao je siromašan riječnik.

- Oženio je kćerku amidže, Ummu Benim Bintu Abdulaziz Ibn Mervan. Rodila mu je Abdulaziza i Muhammeda.
- Zatim se oženio sa **Sahferid** kćerkom Kisre i ona mu je rodila Jezida, koji će kasnije biti halifa.
- Oženio je i ženu Fezarijku i rodila mu je Ebu Ubejdu.
- Njegova djeca su: Abbas, Ibrahim, Temam, Halid, Abdurrahman, Mesrur, Mervan, Sadeka, Ambese, Omer, Ruh, Bišr, Jahja, Mensur, Mubešir.
- Imao je, dakle, 19 sinova.
- Imenovan je za halifu u vrijeme oca Abdulmelika, a zatim je obnovio bej'u kad su se ljudi vratili sa dženaze njegovog oca, 86. H.G. u mjesecu Ševvalu.
- Mjesec dana nakon što je dobio bej'u od ljudi, Velid Ibn Abdulmelik je počeo sa izgradnjom velikog mesdžida u Damasku, kojeg je stalno dograđivao čitavo vrijeme svoje vlasti (10 godina). Mesdžid je sagrađen na mjestu gdje se nalazila crkva Svetog Jovana.
- Izgradio je Kubetu – Sahara.
- Proširio je mesdžid Poslanika s.a.v.s. u Medini.
- Izgradio je posebnu bolnicu za gubavce.
- Davao je plate i ispunjavao je sve potrebe hafiza Kur'ana, jer ih je puno cijenio.
- 91. H.G. obavio je hadždž i kada je došao u Medinu Omer Ibn Abdulaziz je u znak dobrodošlice prema njemu, naredio da svi ugledni ljudi izađu i dočekaju ga, što su svi i učinili. Također, je ispraznio mesdžid Poslanika s.a.v.s. iz kojeg su svi izašli osim Seida Ibn Musejira. Kada je Velid ušao u mesdžid Omer je pokušavao da ga neodvede do mjesta gdje je bio Seid, ali nije mogao. Kada je Velid vidio Seida i utvrdio da je to on rekao je Omeru: "Znam ja koliko on nas prezire." nakon što je Omer pokušao na sve načine opravdati što Seid nije izašao iz mesdžida, Velid je rekao: "Mi smo preči da dođemo njemu, nego da on ustaje nama."

- Velid Ibn Abdulmelik je umro u Džumadel – Ahiru 96. H.G. i naslijedio ga je brat Sulejman Ibn Abdulmelik.

Pokrajine u vrijeme Velida Ibn Abdulmelika

- U vrijeme Velida situacija u svim pokrajinama je bila mirna, tako da se ne spominju neki značajniji pokreti Haridžija niti nekih drugih skupina.
- **Šam:**
 - U potpunosti odan porodici Benu Umejje.
- **Hidžaz:**
 - U vrijeme Velida, Medina je bila poseban emirat, kao i Mekka.
- **Medina:**
 - U Medini je namjesnik bio **Omer Ibn Abdulaziz** sve do 94. H.G. Kada je došao u Medinu odsjeo je u kući svog djeda Mervana Ibn Hakema. Ljudi su dolazili da mu izraze dobrodošlicu i da ga poselame.
 - Nakon što je klanjao podne pozvao je desetoricu fekiha Medine: 1) Urve Ibn Zubejr (to je alim Medine, jedan od sedmorice fekiha. Prenosio je od oca Zubejra, Esme, od tetke Aiše sa kojom se puno družio, od Seida Ibn Zejda, Alije Ibn Ebi Taliba, Hasana, Husejna, Džabira, Muhammeda Ibn Mesleme, Ebu Hurejre, Abdullaha Ibn Abbasa, Zejda Ibn Sabita, Ebu Ejjuba El – Ensarija, Usame Ibn Zejda, Muavije, Amra Ibn Asa, Abdullaha Ibn Amra, Ibn Omera, Kajsa Ibn Sa'da Ibn Ubadeta. Rođen je 23. H.G. u Medini), 2) Ubejdullah Ibn Abdullah Ibn Utbe, 3) Ebu Bekr Ibn Abdurrahman, 4) Ebu Bekr Ibn Sulejman Ibn Ebi Hasna, 5) Sulejman Ibn Jesar, 6) Kasim Ibn Muhammed, 7) Salim Ibn Abdullah Ibn Omer, 8) Abdullah Ibn Amir Ibn Rebia', 9) Haridže Ibn Zejd.

- Nakon toga održao je kratak govor u kojem je rekao da neće donijeti nijednu odluku bez njihovog mišljenja, i tražio je od njih da mu prenesu ako čuju da je neki službenik u Medini učinio zulum nekome.
- 93. H.G. on je po Velidovoj naredbi izbičevao Hubejba Ibn Abdullaha Ibn Zubejra – 50 udaraca i nakon toga mu je sasuo na glavu kofu hladne vode u zimskom danu i ovaj je umro.
- Nakon smrti Hubejba Omer nije imao mira, bio je u stalnom strahu. Kad bi ga neko obraduj ljepotama Ahireta (Dženneta) reci bi: “Kako da se radujem a Hubejba mi stoji na putu.”.
- Nakon toga se je posvetio samo ibadetu.
- Njega je na tom mjestu zamjenio Osman Ibn Hajjan i on je bio namjesnik do kraja Velidove vladavine.
- **Mekka:**
 - Od 89. H.G. namjesnik je bio Halid Ibn Abdullah El – Kasri i ostao je u vrijeme Velida.
 - Mekka je ponekad bila samostalna pokrajina a nekada je bila pod vlašću namjesnika u Medini.
- **Irak:**
 - Hadžadž je bio emir Iraka. Većinu vremena provodio je u Kufi, a za Basru je odredio svog zamjenika Džerraha Ibn Abdullaha.
 - Tako je bilo dok nije 84. H.G. izgradio grad Vasić koji je postao njegova prijestolnica.
 - On je slao emire u Horosan, Sidžistan, Sind.
 - Vodio je velike bitke na istoku.
 - Hadžadž je umro 17. Ramazana 95. H.G. (godinu dana prije završetka Velidove vlasti).

- Velid je naredio da namaz umjesto njega predvodi njegov sin Abdullah, a zatim je postavio za imama i vođu u ratu Jezida Ibn Ebi Kebšeta, a za sakupljača harača Jezida Ibn Ebi Meslemu.
- **Džezira:**
 - Džezira na zapadu graniči sa Sirijom, na sjevero – zapadu sa područjem mezopotamijskog klanca, na sjeveru i sjevero – istoku sa Armenijom, na istoku sa Azerbejdžanom i na jugu sa Irakom.
 - Namjesnik u Džeziri, ispred Velida, je bio amidža mu Muhammed ibn Mervan, sve do 91. H.G.
 - Nakon toga Džeziru preuzima Velidov brat, Mesleme.
- **Misr:**
 - Nakon što je umro Abdulaziz Ibn Mervan, vlast u Misru preuzeo je Abdullah Ibn Abdulmelik i ostao je na tom položaju do 90. H.G. kada ga je zamjenio Kurre Ibn Šerik El – Absi.
 - Kurre Ibn Šerik El – Absi je ostao namjesnik u toku Velidove vladavine, sve do 96. H.G.
- **Afrika:**
 - Afrikom je upravljao Musa Ibn Nusajr.
 - U njegovo vrijeme osvojen je Endelus, nakon što je učvrstio pozicije u Magribu i nakon što su Berberi primili islam.

Osvajanja

- U vrijeme Velida desila su se velika osvajanja ili oslobađanja koja se mogu porediti sa onima iz doba Omera i Osmana, tako da neki historičari islamska osvajanja dijele u dva perioda:
 1. osvajanja u vrijeme Hulefairrašidina,
 2. osvajanja u vrijeme Velida Ibn Abdulmelika.

- **Zapadna linija fronta:**

- **Biladur-rum:**

- U tom dijelu vojni zapovjednik je bio Mesleme Ibn Abdulmelik, koji je vodio borbe i ljeti i zimi.
- U tome su mu pomagali Velidovi sinovi: Abas, Abdulaziz, Omer i Mervan.
- Muslimani su sa ove strane imali velike uspjehe, tako da su Mesleme Ibn Abdulmelik i Abas Ibn Velid stigli do Amurije (Ankara), a također su osvojili i Herakliju 89. H.G.
- Mesleme i Omer Ibn Velid su 92. H.G. ratovali protiv Rimljana i potisnuli su ih do krajnje granice rimske imperije.
- Muslimani su tada stigli do carigradskog zaliva (obale).
- 93. H.G. je posebna godina koja je protekla u znaku bitaka sa Rimljanima.
- Namjesnik Džezire je vodio džihad protiv Rimljana sa istočne strane, dakle od Armenije i Azerbejdžana, i s te strane su Mesleme Ibn Abdulmelik i Abdulaziz Ibn Velid stigli skoro do Derbenda u Dagestanu.
- Međutim, stanovnici tih krajeva su stalno kršili ugovore, tako da su muslimani mnoga mjesta i gradove zauzimali po nekoliko puta.

- **More:**

- 89. H.G. muslimani su osvojili Siciliju i Majorku.

- **Afrika:**

- Musa Ibn Nusajr je učvrstio pozicije u Africi i radio je na širenju islama među Berberima i uspio je u tome.
- Nakon toga, on je analizirajući situaciju, shvatio da bi opasnost po Magrib najprije mogla doći iz Endelusa.

- Naredio je namjesniku Tangera (gradić pored Gibraltara), Tariku Ibn Zijadu, da prouči stvar oko Endelusa i da pripremi teren za osvajanje.
- Tarik je osvojio Ceutu koja je bila u rukama Vandala i onda je preko Gibraltara sa 12 000 vojnika prešao u Endalus.
- 92. H.G. osvojio je Kordovu i ubio Roderika, a zatim je osvojio Toledo.
- Nakon toga je Musa postavio za namjesnika u Endelesu sina Abdulaziza, a sina Abdullaha za namjesnika u Africi.
- **Istočna linija fronta:**
 - Duž linije ovog fronta većinom su živjela Turkmenska plemena.
 - **Transoksanija:**
 - Kutejbe Ibn Muslim je 89. H.G. ratovao u Srednjoj Aziji i osvojio oblasti: Sogd, Nesef i Kuš.
 - Krenuo je prema Buhari, ali je nije uspio osvojiti do 90. H.G.
 - Kada je osvojio Buharu, vladar Sogda je tražio primirje.
 - Te godine Kutejbe je ratovao protiv Turkmena sa strane Azerbejdžana, tako da je on stigao do Derbenda u Dagestanu.
 - Glavni Turkmenski vođa, Nejzek Han, je prekinuo ugovor, pa je Abdurrahman Ibn Muslim, brat Kutejbin, podigao vojsku protiv njega i porazio ga, pa ga je Kutejbe ubio.
 - Nakon toga Kutejbe je imao najviše uspjeha i osvojio je gradove: Talikan, Ferjab, Belh ...
 - Poslije toga njegov brat, Abdurrahman Ibn Muslim, je sklopio primirje sa vladarom pokrajine Sogd, Tarhunom.
 - Ljudi iz pokrajine Sogd nisu bili zadovoljni sa svojim vladarem Tarhunom, zato što je potpisao primirje (smatrali su da je to poniženje i da trebaju da se bore protiv muslimana) pa su ga smjenili i strpali u zatvor, a umjesto njega doveli su Gavrek Hana.

- Tarhun je u zatvoru izvršio samoubistvo.
- Nakon toga Kutejbe je ratovao protiv vladara pokrajine Havarizm i ovaj je veoma brzo pristao da plaća džizju.
- 93. H.G. Kutejbe osvaja Semerkant.
- 94. H.G. Kutejbe osvaja gradove Šaš, Fergan, Havkant (u Uzbekistanu), Kašan, Kabul (u Afganistanu).
- Zatim se je 95. H.G. vratio u pokrajinu Šaš da bi zauzeo još neke gradove.
- 96. H.G. Kutejbe je osvojio grad Kašgar u istočnom Turkestanu.
- Nakon toga je kineski vladar tražio da mu Kutejbe pošalje jednu skupinu ljudi da mu objasne islam. Kada je bio u poznat o islamu, na prvi pogled mu se učinilo da su muslimani slabašni zbog blagosti vjere islama, rekao im je da napuste njegovu teritoriju jer su po njegovom razmišljanju oni došli zbog pljačke, a ima ih veoma malo i da poruče svome vladaru da on ima vojsku koja će uništiti i njega i njegovu vojsku i otačete bez traga. Glavni izaslanik ispred Kutejbe, Hubejre Ibn Šemredž, je rekao da muslimana nije malo, da oni nisu došli zbog Dunjaluka, da muslimani samo ratuju u ime Allaha, da se ne boje smrti i da prihvati da daje džizju ili da ratuju. Nakon ovoga, ovaj vladar je prihvatio da plaća džizju.
- Historičari kažu da je Kutejbe Ibn Muslim osvojio 4 000 km².
- **Sind:**
 - Muhammed Ibn Kasim es-Sekafi je osvojio mnoga mjesta.

3. Sulejman Ibn Abdulmelik

- Rođen je u Medini 54. H.G. a odrastao je u Šamu.
- Bio je bijele puti, krupnog lica, lijepo spojenih obrva.

- Više puta se ženio. Imao je 13 sinova: Jahja, Ubejdullah, Jezid, Kasim, Abdulvahid, Ejub, Davud, Haris, Seid, Ibrahim, Abdurrahman, Omer i Muhammed.
- Bio je namjesnik u gradu Remli kada je umro njegov brat Velid.
- Kada je došao za halifu smjenio je Hadžadžove namjesnike.
- Puno se oslanjao na amidžića Omera Ibn Abdulaziza.
- U vrijeme Emevija kasnilo se sa namazom i on je ponovo uspostavio namaz u njegovo vrijeme.
- Tokom svoga hilafeta nastojao je izgraditi i dovršiti mesdžid Benu Umejje u Damasku.
- Zabranio je muziku koja se bila veoma proširila.
- 97. H.G. obavio je hadždž.
- Vodio je bitku za Konstantinopolis na moru sa stanovnicima Šama, Džezire i Mosula. Vojska je brojala 120 000 vojnika. Sa kopnenom vojskom je, također, učestvovao u osvajanju Konstantinopolisa, sa Egipćanima, afrikancima na čijem čelu je bio Amr Ibn Hubejr, dok je glavni komandant bio njegov brat Mesleme Ibn Abdulmelik i njegov sin Davud.
- Bio je u ribatu u mjestu Merdžu Dabik i zakleo se da se neće vratiti dok ne osvoji Konstantinopolis ili dok ne umre. Međutim, smrt ga je pretekla u tome. Neki historičari kažu da je bolovao od upale pluća, a neki kažu da je umro usljed groznice. To se desilo 2. Safera 99. H.G.
- Razmišljao je da hilafet prenese na sina Ejjuba, međutim on je umro prije oca. Abdulmelik je svojevrjemenom odredio dvojicu nasljednika: Velida i Sulejmana, i uzeo je od njih ugovor da će dati bej'u Jezidu i Mervanu, drugoj dvojici Abdulmelikovih sinova, nakon njih dvojice. Međutim, Mervan je umro prije Sulejmana, a Sulejman je zaobišao Jezida. Razmišljao je da postavi sina Davuda, ali mu je učenjak, **Redža' Ibn Hajve** dao savjete da oporuči za halifu Omera Ibn Abdulaziza. Kaže Redža' Ibn Hajve: "Kada se halifi približila smrt htio je da prenese hilafet na svog sina Davuda, koji

još nije bio ni punoljetan, pa sam mu rekao: “Ne čini to, znaj da ono što će halifu čuvati u kabru (kaburskog azaba) jeste da muslimanima postavi pravednog i sposobnog halifu.”, rekao je: “Klanjaću istiharu, pa ću ti reći.” i nakon klanjanja nije se mogao odlučiti. Nakon dva dana zovnuo me je i rekao: “Šta misliš o Davudu Ibn Sulejmanu?”, rekao sam: “On je odsutan, u Konstantinopolisu je i ti ne znaš je li živ ili mrtav.”, “Pa šta ti misliš?” upitao je, “Tvoje mišljenje je glavno” rekao sam, očekujući koga će spomenuti. “Šta misliš o Omeru Ibn Abdulazizu?” upitao je, “Tako mi Allaha, ja ga znam samo po dobru i smatram da je sposoban za to.” rekao sam. On je nakon toga rekao: “I ja smatram da je on sposoban i oporučiću da on bude halifa poslije mene, ali ako odredim njega, a nikog više poslije njega, nastaće fitna.”, rekao sam: “Odredi Jezida Ibn Abdulmelika poslije njega.” Napisao je pismo: “Bismillah. Ovo je pismo od Sulejmana Ibn Abdulmelika za Omera Ibn Abdulaziza. Ja sam te izabrao za halifu poslije mene, nakon njega će Jezid Ibn Abdulmelik. Slušajte ih i pokoravajte im se. Bojte se Allaha i ne razilazite se.” .”

Pokrajine u vrijeme Sulejmana Ibn Abdulmelika

- **Šam:**
 - Ništa se posebno nije dešavalo u Šamu što bi bilo vrijedno spomenuti.
- **Hidžaz:**
 - **Medina:**
 - Sulejman Ibn Abdulmelik je smjenio Osmana Ibn Hajana i postavio Ebu Bekra Ibn Muhammeda Ibn Amra Ibn Hazmu, koji je ostao namjesnik u toku Sulejmanove vladavine.
 - **Mekka:**
 - Sulejman je smjenio Halida Ibn Abdullaha El – Kasrija i postavio je Talhu Ibn Davuda El – Hadremija, a nakon toga i njega je zamjenio

Abdulazizom Ibn Halidom Ibn Usejdom Ibn Ebi Idom Ibn Umejjetom.

- **Irak:**

- Sulejman je u Iraku smjenio Jezida Ibn Ebi Muslima i namjesništvo nad Irakom dao Jezidu Ibn Mahlebu Ibn Ebi Safriju.
- Jezid je poslao brata Zijada u Oman.
- Nakon 9 mjeseci Sulejmanove vladavine Jezidu je pripojen i Horosan, tako da je on u Vasitu postavio Džeraha Ibn Abdullaha El – Hakemija, a u Basri Abdullaha Ibn Hilala El – Kilabija, dok je u Kufi postavio Harmela Ibn Umejra El – Lahmija, koji je bio namjesnik nekoliko mjeseci, a poslije njega postavio je Bešira Ibn Hasana En – Nehdija.

- **Horosan:**

- U Horosanu je emir bio **Kutejbe Ibn Muslim** koji je osvojio mnoge teritorije. Nakon smrti Velida i dolaska na vlast Sulejmana, Kutejbe se je pobojavao za sebe jer se on slagao sa Velidom u pogledu smjene Sulejmana i postavljanja Velidovog sina Abdulaziza za halifu. Kada je dobio vijest da je za halifu izabran Sulejman on mu je poslao pismo u kojem mu izražava saučešće zbog smrti Velida i čestita mu izbor za halifu. Spomenuo mu je svoja osvajanja i širenje islamske teritorije i spomenuo mu je porodicu Mehleb po zlu. Tražio je da ga ostavi za emira i on će slušati i pokoravati se u suprotnom on će se boriti za njegovu smjenu. Kada je pismo stiglo Sulejmanu on nije želio da se širi fitna i želio je da se smiri stanje pa mu je poslao pismo kojim potvrđuje njegovo namjesništvo. Međutim, pismo nije stiglo Kutejbi tako da je on obznanio Sulejmanovu smjenu i pozvao je ljude da ga podrže, posebno vojsku koju je podsjetio na osvajanja u Horosanu na čelu sa njim. Kad se vojska nije odazvala, narod se digao protiv njega i ubio ga je Veki' Ibn Ebi Sud i poslao je njegovu glavu Sulejmanu.
- Veki' je sebe postavio za namjesnika Horosana i to je bio 9 mjeseci.

- Zatim je Horosan dat Jezidu Ibn Mahlebu koji je u Horosan poslao sina Muhalleda Ibn Jezida, a on je onda zatvorio Veki'a i kaznio ga.
- **Sind:**
 - Namjesnik Sinda bio je **Muhammed Ibnul – Kasim Es – Sekafi**. Kada je Sulejman postao halifa on ga je smjenio jer je bio od Hadžadžovih namjesnika i njemu jako blizak. Pored toga njega je kćerka vladara Dahira optužila da ju je pokušao zavesti i kad ona to nije htjela on ju je silovao. Zbog toga je bio zatvoren u Vasitu i kažnjen. U zatvoru je ispisao divne stihove u kojima izražava svoje žaljenje zbog svog stanja i napada u njima Emevije, ističući njihovu nezahvalnost prema onome što je on učinio za njih. Nakon toga je ubijen od strane Muavije Ibn Mahleba Ibn Ebi Safre 91. H.G. Nakon njegove smrti, Dahiroya kćerka je priznala da je slagala da ju je Muhammed Es – Sekafi silovao.
 - Poslije Muhammeda Ibnul – Kasima u Sindu je namjesnik bio Jezid Ibn Ebi Kebše.
- **Afrika:**
 - **Musa Ibn Nusajr** se vratio iz Endelusa sa Tarikom Ibn Zijadom u Šam. Njegov sin Abdullah je bio namjesnik u Kajrevanu od 93. H.G. a Abdulaziz je bio namjesnik u Endelusu. Abdulaziz je u Endelesu oformio medžlisi – šuru, a stanovništvu je dao njihova prava, smanjio je poreze, podsticao je Arape i Berbere da se više druže sa domaćim stanovništvom i da se žene od njih i da ih pozivaju u islam. Nakon izvjesnog vremena jedna skupina se digla protiv Abdulaziza i ubili su ga, a glavu su poslali Sulejmanu. Tu je bio prisutan Musa Ibn Nusajr i rekao: “Neka mu je prijatan šehadet. Ubili ste ga kao šehida i postojanog vjernika.”. To se desilo 97. H.G.
 - Nakon njega Endelus je preuzeo vojni zapovjednik Ebu Ejjub Ibn Habib El – Fihri (bio je sestrić Musaa Ibn Nusajra).

- Što se tiče Kajrevana, glavnog centra za Afriku i Endelus, Sulejman je smjenio Musa'ovog sina 97. H.G. i postavio na njegovo mjesto Muhammeda Ibn Jezida. On je zatvorio Abdullaha, a nakon toga ga ubio. Muhammed je bio pristrasni **Kajsijun** (pripadao je plemenu Kajs i samo je pripadnike svog plemena cijenio).

Linije fronta

- **Biladur – rum:**
 - Nastavljena su osvajanja na tom dijelu fronta 96. i 97. H.G. pod komandom Meslemeta Ibn Abdulmelika i Davuda Ibn Sulejmana.
 - 98. H.G. Sulejman je poslao brata Meslemeta u Konstantinopolis i naredio mu da ga mora osvojiti. On se je posebno pripremio za ovaj pohod ponijevši sa sobom ogromne zalihe hrane i ostalih potreština. Zatim je muslimanima došao Ilionac iz Erenemije, kojem su Rimljani obećali vlast ako odvrati muslimane od Konstantinopolisa. On se pojavio kao savjetnik i rekao je Meslemi: “Rimljani su ubjeđeni da vi niste ozbiljno krenuli u rat dok ste ponijeli tolike zalihe hrane, ako to uništite i tada ih napadnete oni će biti ubjeđeni da ne mogu ostati u gradu opkoljeni tolikom vojskom.”. Kada su to muslimani učinili, nisu uspjeli osvojiti Konstantinopolis a nestalo im je hrane tako da su sebe doveli u situaciju samouništenja.
 - Sulejman je umro prije nego je dočekaosvojenje Konstantinopolisa.
 - 98. H.G. Davud Ibn Sulejman je osvojio ženski dvorac blizu Malatije.
- **Istočni front:**
 - Jezid Ibn Mahleb je 98. H.G. osvojio Džurdžan i Taberistan i stanovništvo je sklopilo mir, međutim, nedugo zatim izdali su ugovor i Jezid je osvojio Džurdžan.

4. Omer Ibn Abdulaziz

- Halifa bio od 99. H.G. do 101. H.G.
- Rođen je u Medini 61. H.G.
- Majka mu je Ummu Asim Bint Asim Ibn Omer Ibn Hattab.
- Sa porodicom Benu Umejje otišao u Šam nakon događaja Hurre i nakon smrti Jezida Ibn Muavije.
- Sa ocem je bio u Egiptu u vrijeme njegovog namjesništva. Nedugo zatim traži od oca da ga vrati u Medinu kako bi učio ilm i kako bi se družio sa ulemom. Otac se složio i poslao ga je u Medinu kod Saliha Ibn Kejsana (poznati muhadis i fekih koji rođen 54. H.G. a umro 140. H.G.).
- Kada mu je umro otac 85. H.G. Abdulmelik ga je uzeo sebi i dao mu prednost nad mnogom svojom djecom. Oženio ga je kćerkom Fatimom i dao mu upravu nad mjestom Hanasir (blizu Haleba).
- Kada je umro Abdulmelik, halifa Velid mu je dao mjesto namjesnika Medine, i ostao je tu do 93. H.G. Posebno je volio druženje sa ulemom.
- Nakon toga je otišao u Damask da tamo živi.
- U vrijeme Sulejmana Ibn Abdulmelika bio je njegov vezir (ministar), a zatim mu je dao mjesto halife.
- Imao je vitko tijelo, duboko upale oči, bjelu put i nježno lice. Imao je ožiljak na čelu od udarca konja, pa su ga zvali benu umejje sa ožiljkom.
- Imao je nadimak Ebu Hafsa (po uzoru na Omera r.a.).
- U mladosti dok je bio u Medina mnogo se je volio gizdati i mirisati, tako da kada bi se namirši, putem se osjećao miris koji bi ostajao iza njega tako da su mogli da ga mirišu oni koji su bili iza njega, a najviše je koristio amber. Ljudi u vešeraju su čekali njegovu odjeću i natjecali bi se ko će je uzeti da pere, čak su davali po nekoliko dirhema da je operu, jer bio u vodi ostao miris od njegove odjeće koji bi se prenosi i na ostalu odjeću. Imao je jedinstven način hoda, koji je bio između šepurenja i oholosti. Njegov hod ličio je na hod lijepe i vitke djevojke koja u hodu zanosi bedrima. Nosio je skupocjenu odjeću. Gornji dio odjeće ili košulje plaćao je po 200 dinara.

Svileni ogrtač je platio 800 zlatnika i kada ga je obukao, popipao i video da nije gladak, nevoljko ga je oblačio. Kod njega odjeća nije bila stara onda kad se pohaba i dugo se nosi, već onda kad prvi pogledi ljudi padnu na nju. Tako je dugo radio dok se nije pobojavao da ga odjeća neće potpuno zvesti. Rekao je: "Bojavao sam se da neću imati za hranu koliko sam trošio na odjeću. Nisam obukao odjeću i ljudi je vidjeli a da nisam pomislio da je već stara."

- Tako je potrajalo do pred kraj namjesnikovanja u Medini. Kad je otišao u Šam počeo je savjetovati halife i tražiti od njih da budu pravedni
- Smatrao je da je sav imetak i nakit njegove žene, Fatime, došao preko bejtul – mala i tražio je od nje da sve to vrati, što je ona i učinila.
- Imao je šestoricu braće (Muhammed, Ebu Bekr i Asim su mu rođena braća, a Asbeg, Sehil i Rejjan su sinovi od Ummu Abdullah Bint Abdullah Ibn Amr Ibn As) i dvije sestre (Ummu Hakem i Ummu Benin koju je oženio njegov amidžić Velid Ibn Abdulmelik).
- Čvrsto je odlučio da nikada ništa za sebe neće uzeti iz bejtul – mala čak ni iz ratnog plijena (Fej) nije uzimao za sebe. Pitali su ga zašto ne uzima iz bejtul – mala, kada je to činio i Omer r.a. on je rekao: "Omer nije imao vlastitog imetka, a ja imam i meni je dosta."
- Dozvolio je ljudima da se sele gdje hoće, a posebno porodici Mervan.
- Pravio je puteve i maksimalno sredstava je uložio u kultivaciju zemlje da bi se mogla obrađivati.
- Izgradio je prenoćišta (hanove) za putnike.
- Naredio je da se zemlja maksimalno obrađuje kako bi zatvorio sve puteve siromaštva.
- Radnici su imali platu 300 zlatnika. Pa kada su ga upitali "Zašto toliko?" on je odgovorio: "Želim da ih poštedim pronevjere."
- Umro je u mjestu Dejri Sem'an, blizu Damaska, u četvrtak 25. Redžepa 101. H.G. nakon što je halifa bio 2 godine i 5 mjeseci. Za to vrijeme Omer

je uspostavio socijalnu pravdu tako da niko nije htio uzeti zekat, pa je on slao glasnike da oni koji se nisu oženili ili oni koji nisu bili na hadždžu da mogu doći da uzmu sredstva iz bejtul – mala.

- U njegovo vrijeme je vladao mir i ništa se krupno nije desilo, osim što je Omer smjenjivao namjesnike za koje je čuo da su nepravedni. Islamski historičari kažu da bi sigurno puno proširio islam na najljepši način da ga nije smrt pretekla (on je prvo želio da u potpunosti sredi stanje u islamskoj državi, pa tek onda da ide u osvajanja).

Pokrajine u vrijeme Omera Ibn Abdulaziza

- **Šam:**
 - Omer je od emira Šama tražio da izvršavaju emanate i da se brinu o ljudima.
 - On im je davao njihovo slijedovanje kao i predhodne halife.
 - Mnogi su pokušali da mu se pridruže i da imaju dobro mjesto kod njega, ali to on nije prihvatao i pored njega nije bilo nikog osim amidžića Mesleme Ibn Abdulmelik.
- **Hidžaz:**
 - **Medina:**
 - U Medini je namjesnik bio Ebu Bekr Ibn Muhammed Ibn Amr Ibn Hazm, od vremena Sulejmana Ibn Abdulmelika i Omer ga nije mijenjao.
 - **Mekka:**
 - Omer je za namjesnika postavio Abdulaziza Ibn Abdullaha Ibn Halida Ibn Usejda.
- **Irak:**
 - Omer je smjenio u Horosanu Jezida Ibn Mehleba Ibn Ebi Safra i Saliha Ibn Abdurrahmana.

- U Kufi je postavio Abdulhamida Ibn Abdurrahmana Ibn Zejda Ibn Hattaba.
- U Basri je postavio Adija Ibn Erta'ta El – Fezarija.
- U Horosanu je postavio Džerraha Ibn Abdullaha El – Hakemija.
- Jezida Ibn Mahleba je zatvorio sve dok ne vrati imetak koji je bespravno uzeo. On je pobjegao iz zatvora kad je Omer već bio obolio, jer se bojao Jezida Ibn Abdulmelika ako dođe za halifu, za kojim je bila udata bratična Hadžadžova, a Jezid Ibn Mahleb je mučio Hadžadžovu porodicu.
- Kada je Jezid Ibn Abdulmelik došao za halifu, Jezid Ibn Mahleb je osvojio Basru pa je Mesleme Ibn Abdulmelik s vojskom otišao i ubio ga 102. H.G.
- Omer je Hadžadžovu porodicu poslao u Jemen.
- **Džezira:**
 - Namjesnik je bio Omer Ibn Hubejre Fezzari.
- **Horosan:**
 - Namjesnik je bio Muhalled Ibn Jezid Ibn Mahleb i Omer ga je smjenio i postavio Džerraha Ibn Abdullaha El – Hakemija koji je ostao namjesnik oko 5 mjeseci, jer ga je Omer smjenio zato što je Džerrah smatrao da ne treba vratiti džizju onim ljudima koji su primili islam i vratio ga je u Damask.
 - Nakon Džerraha Omer je za namjesnika postavio Abdurrahmana Ibn Neima El – Gamidija.
- **Egipat:**
 - Omer je smjenio Abdulmelika Ibn Rafa'ta i na njegovo mjesto postavio Ejjuba Ibn Šurahbila.
 - Omer je smjenio i Usamu Ibn Zejda Et – Tenuhia (zaduženog za sadaku i zekat).
- **Afrika:**

- Muhammed Ibn Jezid Ibn Muslim je bio zadužen za zekat i Omer ga je smjenio.
- Ismailu Ibn Ubejdullahu El – Muhadžiru Omer je poslao nekoliko učenjaka da zajedno sa njim šire islam u Africi, a kasnije u Endelusu.
- **Endelus:**
 - Namjesnik je bio Semh Ibn Malik El – Havalani.

Haridžije u vrijeme Omera Ibn Abdulaziza

- Haridžije su mirovale u vrijeme Velida i Sulejmana Ibn Abdulmelika.
- U vrijeme Omera ponovo su se pojavili u Iraku i počeli svoje aktivnosti.
- Omer je pisao Humejdu Ibn Abdurrahmanu Ibn Zejdu Ibn Hattabu da ih pozove u slijedenje Kur'ana i sunneta. Kada taj poziv nije uspio Humejd je podigao vojsku protiv njih, ali je bio poražen. Kada je ta vijest stigla do Omera Ibn Abdulaziza, on je poslao vojsku pod komandom Meslemeta Ibn Abdulmelika. Mesleme je u sukobu sa Haridžijama izašao kao pobjednik.
- Haridžije je u to vrijeme predvodio čovjek po imenu Bistam (Ševzeb) iz plemena Jušker i imao je sa sobom 80 konjanika većinom iz plemena Rebia.
- Omer je pisao Humejdu da ih ne dira osim ako pođu prolijevati krv i činiti nered, a ako to pođu raditi da odredi sposobnog čovjeka i da ga pošalje njima sa vojskom. Humejd je poslao Muhammeda Ibn Džerira Ibn Abdullaha El – Budželija na čelu 2 000 vojnika iz Kufe.
- Omer je pisao Bistamu da se suoče i da raspravljaju o problemu kojeg iznose Haridžije. Ovaj nije došao već je poslao dvojicu svojih ljudi koji su prigovarali Omeru zbog Jezida kao Omerovog nasljednika. On je rekao da ga nije on postavio. A oni su rekli: “Šta misliš kada bi tebi bio povjeren imetak i ti ga nakon toga dao onome ko nije povjerljiv, misliš li da si ispunio emanet prema onome ko ti ga je povjerio.”

- Nakon toga oni su otišli od njega, a Omer je nedugo zatim umro. Ima predaja da su Omeru Benu Mervan stavili otrov od kojeg je umro, bojeći se da ne smjeni Jezida,.

Osvajanja

- Kada je preuzeo hilafet Omer je poslao pomoć u ljudstvu i hrani vojsci koja je opsjedala Konstantinopolis i naredio je povlačenje vojske, bojeći se da vojska ne strada.
- Turkmeni su napali Azerbejdžan i ubili skupinu muslimana. Omer im je poslao Hatima Ibn Nu'mana el-Bahilija i on je porazio Turkmene i sve ih poubijao, osim malog broja.
- Semh Ibn Malik El – Havelani je napadao na teritoriju Francuske (Franačke države) prešavši preko Pirineja opsjedao je grad Tuluz. Vojvoda te oblasti je izašao pred muslimane sa vojskom i u toj bitci poginuo je Semh 102. H.G. Na njegovo mjesto je došao Abdurrahman El – Gafiki koji je povukao vojsku u Narbonu.

Počeci Abasijskog djelovanja

- Mnogo je ljudi koji žele vlast i rade da se domognu vlasti. Neki od njih su iskoristili i zloupotrijebili ljubav muslimana prema Poslaniku s.a.v.s. i pozivali su da se slijede određene osobe iz poslanikove porodice. Takvi ljudi nisu imali nikakav poseban društveno – politički program, niti su čak došli sa nekom novom idejom mimo islama. Naprotiv, oni su pod plaštom islama pokušali ostvariti svoje političke ambicije.
- Poznato je da je Muhtar Sekafi radio za Muhammeda Ibn Hanefija i pozivao u njegov imamet. Na temelju toga nastala je **sekta Kejsanije**. Nakon njegove smrti u Taifu 81. H.G. neki su tražili da se imamet prenese na njegovog sina Abdullaha, poznatijeg kao Ebu Hašim. Ebu Hašim je napadao Emevije. Ta vijest je stigla do Sulejmana Ibn Abdulmelika. Zbog straha od Sulejmana, Ebu Hašim odlazi svom amidžiću Muhammedu Ibn

Aliju Ibn Abdullahu Ibn Abasu koji je živio u mjestu Hamima u pokrajini Šarat u Jordanu. Tražio je od njega da zajednički rade na rušenju Emevija i da pokušaju vlast prenijeti na Ali Bejt. Ova ideja se svidjela Muhammedu i počeo je raditi na njenom ostvarivanju od 100. H.G. Iz Jordana je otišao u Irak, a u Horosan je poslao Ebu Muhammeda Es – Sadika i odabrao mu je 12 starješina. On je od svojih sljedbenika uzimao petinu imetka i djelio ga starješinama (12 – storicima), a oni su ga davali imamu koji je taj imetak koristio u širenju svoje ideje.

5. Jezid Ibn Abdulmelik

- Rođen je u Damasku 71. H.G. u vrijeme hilafeta Abdullaha Ibn Zubejra.
- Odrastao je u izobilju i blagostanju.
- Nije poznavao vrijednost vlasti, jer vlast mu je došla sama bez imalo truda. Zato je bio zapostavio vlast i predao se strastvenoj ljubavi dviju robinja, Hababi i Selami. Tako da se prenosi da je umro od tuge za ovom prvom koja je umrla prije njega na sedmicu.
- Majka mu je bila Atika Bintu Jezid Ibn Muavija Ibn Ebi Sufjan. Umrla je u Damasku i ukopana je u mjestu koje se danas zove Atikin Grob.
- Imao je nadimak Ebu Halid.
- Naslijedio je hilafet nakon Omera Ibn Abdulaziza, a po preporuci brata mu Sulejmana.
- Prije nego što je postao halifa kažu da se mnogo družio sa učenjacima, želeći tako oponašati život Omera. Međutim, loše društvo ga nije ostavljalo na miru.
- Kada je postao halifa imao je 29 godina i nije imao nikakvog iskustva u vlasti. Poznato je da narod uvažava starije i iskusnije. Međutim, kako su u posljednjim godinama emevijske halife bili pretežno mladići koji nisu znali vrijednost i odgovornost vlasti ta država je počela slabiti.

- Umro je 25. Šabana 105. H.G. i imao je 34 godine. Umro je u mjestu Erbed a prebačen je i ukopan u Damasku.
- Vladao je 4 godine i 1 mjesec.
- Oporučio je da ga naslijedi brat Hišam, a nakon njega sin mu Velid Ibn Jezid.
- Imao je 10 sinova i 2 kćeri.

Pokrajine u vrijeme Jezida Ibn Abdulmelika

- Jezid je smjenio većinu namjesnika koje je postavio Omer Ibn Abdulaziz, osim onih u Šamu.
- U njegovo vrijeme Haridžije ponovo počinju da djeluju.
- **Šam:**
 - U Šamu su se smjenjivali namjesnici iz porodice Mervan, tako da Jezid nije smjenio namjesnika u Šamu.
- **Hidžaz:**
 - **Medina:**
 - Jezid je smjenio Ebu Bekra Ibn Muhammeda Ibn Amra Ibn Hazma, a postavio Abdurrahmana Ibn Dahaka Ibn Kajsja El – Fihrija, koji je bio emir u Taifu, a nakon dvije godine smjenio je i njega i postavio Abdulvahida Ibn Abdullaha Ibn Bišra, kojeg je narod mnogo volio (nije donosio nikakve odluke dok se ne bi konsultovao sa Salimom Ibn Abdullahom Ibn Omerom, unukom Omera r.a. i Kasimom Ibn Muhammedom Ibn Ebi Bekrom, unukom Ebu Bekra r.a.).
 - **Mekka:**
 - U Mekki je namjesnik bio Abdulaziz Ibn Abdullah Ibn Halid Ibn Usejd i Jezid ga je smjenio i Mekku pripojio Medini tako da je jedan emir bio za oba grada.
- **Irak:**
 - Irak je bio poprište stalnih sukoba i previranja.

- **Kufa:**
 - Od vremena Omera Ibn Abdulaziza emir Kufe je bio Abdulhamid Ibn Abdurrahman Ibn Zejd Ibn Hatab.
 - Kada je Mesleme Ibn Abdumelik došao u Irak on ga je smjenio, a na njegovo mjesto postavio Muhammeda Ibn Amra Ibn Velida Ibn Ukbeta Ibn Ebi Muajta, poznatijeg kao Zu Šame.
 - Nakon toga je Mesleme napustio Kufu, a emir je ostao Muhammed Ibn Amr.
 - Nakon toga Omer Ibn Hubejre preuzima kompletan Irak umjesto Meslemeta.
- **Basra:**
 - Omer Ibn Abdulaziz je u Basri postavio Adijja Ibn Erta'ta El – Fezzarija. Kada je Jezid došao na vlast Adijj je mučio porodicu Mahleb. Zatvorio je Adijj sinove Mahlebove: Mufedala, Habiba, Abdumelika i Mervan. Van zatvora je ostao samo im brat Muhammed. Međutim, pošto je **Jezid Ibn Mahleb** pobjegao iz zatvora u vrijeme Omera Ibn Abdulaziza on je u Jezidovo vrijeme uspio vladati Basrom. Oslobodio je braću iz zatvora, a zatvorio je predhodnog emira Adijja Ibn Erta'ta. Poslao je svoje službenike u Ehvaz, Kerman i Perziju. Jednog brata je poslao u Horosan, on je ostao emir u Vasitu, a brata Mervana je postavio za emira Basre. Jezid Ibn Abdumelik je poslao brata Meslemeta u borbu protiv Jezida Ibn Mahleba, kao i svog sina Abasa sa 4 000 vojnika. On je stigao u Hiru prije Jezida, a Mesleme je došao sa vojskom iz Šama preko rijeke Eufrat. Jezid Ibn Mahleb je u Vasitu ostavio sina Muaviju, a on je opremio vojsku i krenuo u susret vojsci iz Šama. Brata Abdumelika je poslao s vojskom u susret Abasu Ibn Velidu. U početku je izgledalo da će Abdumelik pobjediti Abasa, međutim, na kraju je bio poražen. Pobjegao je kako bi se pridružio bratu Jezidu

protiv Meslemeta blizu grada Embera, a i Abas se pridružio amidži Meslemi. U tom sukobu poginuo je Jezid Ibn Mahleb i njegova braća Habib i Muhammed. Vojska iz Šama je pobjedila. Mufedal Ibn Mahleb se vratio u Vasit gdje je njegov bratić Muavija Ibn Jezid Ibn Mahleb poubijao zarobljenike kada je čuo za ishod bitke. Među ubijenima je bio i bivši emir Adijj Ibn Erta't i sin mu Muhammed. U isto vrijeme Mesleme se uputio prema Hiri i ušao je u grad. Porodica Mahleb je iz Vasita otišla u Basru, a iz Basre su se lađama prebacili u Kirman. Mesleme je poslao vojsku za njima na čelu sa Mudrikom Ibn Dabom El – Kelbijem. Došlo je do bitke u kojoj su ubijeni Mufedal Ibn Mahleb, Nu'man Ibn Ibrahim Ibnul – Ešter En – Nehai, Muhammed Ibn Ishak Ibn Muhammed Ibn Eš'as i Osman Ibn Ishak Ibn Muhammed Ibn Eš'as. Malik Ibn Ibrahim Ibn Ešter En – Nehai tražio je sigurnost i Mudrik ga je poštedito. Zatim je poubijao sve članove porodice Mehleb, jedino su uspjeli pobjeći Ebu Ujejne Ibn Mahleb i Osman Ibn Mufedal Ibn Mahleb.

- Nakon toga u Basri je emir bio Šebib Ibn Haris Et – Temimi.
- Nakon što je Basra pridodata Meslemetu, halifa je poslao za namjesnika Basre Abdurrahmana Ibn Sulejma El – Kelbija, a nakon njega svog amidžića Abdulmelika Ibn Bišra Ibn Mervana.
- Na kraju je emir Basre bio Omer Ibn Hubejre.
- **Horosan:**
 - Emir Horosana je bio Abdurrahman Ibn Neim El – Gamidi.
 - Zatim je Horosanom zavladao porodica Mahleb i postavili su za emira Mudrika Ibn Mahleba. Kada je poražena ta porodica Mesleme Ibn Abdulmelik je poslao u Horosan Seida Ibn Abdulaziza Ibn Harisa Ibn Hakema Ibn Ebil – Asa, poznatijeg kao Huzejne. Međutim, njega je namjesnik Basre, Omer Ibn Hubejre, smjenio i postavio Seida Ibn Amra El – Haršija 103. H.G. Ovaj je bio emir jednu godinu i zamjenjen je Muslimom Ibn Seidom Ibn Eslemom Ibn Zur'atom El – Kilabijem.

- **Armenija i Azerbejdžan:**

- Namjesnik je bio Džerrah Ibn Abdulah El – Hukmijj i on je vodio nekoliko bitaka u toj pokrajini.

- **Egipat:**

- Nakon smrti namjesnika Ejjuba Ibn Šurahbila kojeg je postavio Omer Ibn Abdulaziz, Jezid je postavio za namjesnika Bišra Ibn Safvana El – Kelbija 101. H.G. a nakon toga njega je spremio u Afriku, a na njegovo mjesto postavio brata mu Hanzalu Ibn Safvana koji je ostao na tom mjestu do hilafeta Hišama Ibn Abdulmelika 105. H.G.

- **Afrika:**

- U Africi se vojska digla protiv emira Jezida Ibn Ebi Muslima i ubili su ga, a na njegovo mjesto postavili su Muhammeda Ibn Jezida. Međutim, nije dugo potrajalo a halifa je u Afriku poslao Bišra Ibn Safvana El – Kelbija, a tamošnjeg namjesnika Ambesu Ibn Suhajma poslao je u Endelus.

Osvajanja

- Abas Ibn Velid je 103. H.G. vodio bitke na teritoriji Rimske države, a također, i Seid Ibn Abdulmelik.
- Omer Ibn Hubejre je ratovao u Armeniji i porazio je stanovnike Armenije zarobivši 700 ljudi 102. H.G.
- Emir Armenije, Džerrah Ibn Abdullah El – Hukmijj, je ratovao protiv države Lam 105. H.G.
- Ambese Ibn Suhajm, emir Endelusa, je uspio ući u Francusku (osvojio je neke dijelove i grad Lion). Uspio je doći do pokrajine Burgonije.
- Muhammed Ibn Jezid je osvajao Siciliju.
- Seid Ibn Amr El – Harši je ratovao u državi Sagd 104. H.G.
- Mesleme Ibn Seid je ratovao protiv Turkmena 105. H.G.

Haridžije

- Kada je umro Omer Ibn Abdulaziz, Abdulhamid Ibn Abdurrahman Ibn Zejd Ibn Hatab je poslao vojsku pod komandom Muhammeda Ibn Džerira protiv Ševzeba, vođe Haridžija. U tom sukobu su pobjedile Haridžije i gonili su iraćane do samog ulaza u Kufu. U sukobu je ranjen i Muhammed Ibn Džerir.
- Nakon smrti Omerove, Jezid Ibn Abdulmelik je potvrdio namjesništvo nad Kufom Abdulhamidu.
- On je poslao vojsku, oko 1 000 ljudi, protiv Haridžija pod komandom Temima Ibn Hababa. Haridžije su ih potpuno potukle.
- Zatim im je poslao Nedždeta Ibnul – Hakema, ali je on bio ubijen, a njegova vojska poražena.
- Zatim im je poslao Šedža'a Ibn Veda'a sa 2 000 vojnika, ali je i on ubijen i poražena njegova skupina, a među njima je bio ubijen i amidžić Ševzebov, Hudbe El – Juškeri.
- Poslije toga, Mesleme Ibn Abdulmelik dolazi za namjesnika Iraka. On dolazi u Kufu i šalje Seida Ibn Amra sa 10 000 vojnika protiv Ševzeba. On je uspio poraziti Haridžije kao i ubiti njihovog vođu.

6. Hišam Ibn Abdulmelik

- Rođen je u Damasku 72. H.G.
- Majka mu je Aiša Bintu Hišam Ibn Ismail El – Mahzumi (iz ovog plemena je i Halid Ibn Velid).
- Bio je lijep, bijele puti, blag, ali je bio poznat po škrtosti, mrzio je prolijevanje krvi.
- Za halifu je došao nakon brata Jezida, u Ša'banu 105. H.G. i tada je imao 34 godine.
- Svoje sinove je određivao za vojskovođe u džihadu protiv Rimljana, posebno Muaviju i Sulejmana, kao i brata Meslemeta i amidžića Mervana Ibn Muhammeda.
- Ni jednom mervaniji nije davao njegovu platu dok ne bi učestvuj u džihadu.
- Imao je mnogo djece: sinovi: Sulejman (ubio ga je Ebul – Abbas Es – Sefah), Mesleme, Jezid, Seid, Muhammed, Jahja, Abdullah, Mervan, Muavija (umro za života oca 119. H.G. i on je otac Abdurrahmana Ed – Dahila osnivača emevijske dinastije u Endelusu), Osman, Kurejš, Halef, Velid, Abdulmelik, a od mnogo kćeri najpoznatije su Ummu Seleme i Ummu Hišam.
- Umro je 125. H.G.

Pokrajine u vrijeme Hišama Ibn Abdulmelika

- U njegovo vrijeme se nisu dešavala neka veća osvajanja i veće bitke, osim nekoliko pokreta Haridžija u Iraku i ustanka Zejda Ibn Alija u Kufi.
- Zatim poziv da se vlast preda Abasijama koji se sve više ćutke širio u Horosanu. Ako bi Hišam saznaj za nekog od njih ubij bi ga.
- Zatim pokret Jahja'a Ibn Zejda nakon smrti Hišama.

- U Endelusu i Francuskoj muslimani su nastavili svoja osvajanja i nisu znali za podjele kao na Istoku. U to vrijeme desio se poraz muslimana kod Poatjea u Francuskoj.
- **Šam:**
 - Ništa se značajno nije dešavalo u Šamu osim što je on bio polazište u džihad protiv Rimljana.
- **Hidžaz:**
 - Mekka, Medina i Taif bili su u rukama Abdulvahida Ibn Abdullaha En – Nadra.
 - Hišam je umjesto njega postavio daidžu Ibrahima Ibn Hišama Ibn Ismaila El – Mahzumija 106. H.G.
 - 114. H.G. Hišam je smjenio daidžu Ibrahima i postavio drugog daidžu Muhammeda za namjesnika Mekke, a u Medini je postavio Halida Ibn Abdulmelika Ibnul – Harisa Ibn Hakema.
 - Nakon toga postavio je Muhammeda Ibn Hišama (svog daidžu) i za namjesnika Medine.
- **Irak:**
 - Kada je došao na vlast Hišam je smjenio Omera Ibn Hubejra sa mjesta namjesnika, a namjesništvo nad Irakom dao je Halidu Ibn Abdullahu El – Kasriju.
 - Nakon 4 godine odvojio je Horosan i dao ga u namjesništvo Ešresu Ibn Abdullahu Es – Sulemiju.
 - 120. H.G. Hišam je smjenio Halida u Iraku i postavio Jusufa Ibn Omera Es – Sekafija.
 - Nije dugo potrajalo a na Irak je krenuo **Zejd Ibn Ali Ibn Ebi Talib** (on je prije toga bio u Medini i Jemenu). Jusuf Ibn Omer je strpao u zatvor predhodnog namjesnika Halida Ibn Abdullaha El – Kasrija. Spominje se da je Halid dao neki imetak Zejdu Ibn Aliju, međutim, ovaj se pred namjesnikom Medine zakleo da mu nije dao ništa, a onda je otišao u

Damask i pred halifom se, također, zakleo da to nije istina. Jusuf Ibn Omer je zejda pozivao da izađe iz Iraka, ali su mu neki njegovi saveznici govorili da se digne protiv Emevija i on je to učinio 121. H.G. Muhammed Ibn Omer Ibn Alij (bratić) mu savjetuje da to ne čini i spominje mu šta su iračani uradili sa Alijom, Hasanom i Husejnom, međutim, on je izašao sa 14 000 vojnika koji su ga izdali. Pitali su ga šta misli o Ebu Bekru i Omeru, a kada je on rekao sve dobro o njima oni su otišli od njega. On ih je nazvao **Er – Rafida** (izdajnici). Ostalo je sa njim nekoliko stotina pristalica i on je počeo bitku sa toliko pristalica i žestoko su se borili. Nakon bitke na nekoliko dana on je umro 122. H.G. jer je bio ranjen u toku noći. Po njemu ši'itska sekta Zejdije nosi ime i oni su najbliža sekta ehli sunnetu. Njegov sin Jahja je tražio utočišta kod Abdulmelika Ibn Bišra Ibn Mervana i on mu je dao utočište.

- **Horosan:**

- Halid Kasri je nakon što je došao za namjesnika Mašrika smjenio u Horosanu **Muslima Ibn Seida**.
- Na njegovo mjesto dolazi njegov brat Esed Kasri koji je bio poznat po nacionalizmu i plemenskoj pristrasnosti i 109. H.G. ga je Hišam smjenio.
- Na njegovo mjesto došao je Hakem Ibn Avvame, a nakon njega Ešres Ibn Abdullah.
- 111. H.G. smjenjen je Ešres, a postavljen Džunejd Ibn Abdurrahman El – Murri. On je umro 116. H.G.
- Na njegovo mjesto dolazi Amare Ibn Harim, dok namjesništvo u Horosanu nije preuzeo Asim Ibn Abdullah.
- 117. H.G. Hišam je smijenio Asima i Horosan pripojio Iraku i namjesniku Halidu Kasriju.
- Kada je za namjesnika došao Jusuf Ibn Omer Es – Sekafi on je u Horosan poslao Džedia Ibn Alija, a nakon njega **Masra Ibn Sejjara**.

- **Armenija:**
 - Hišam je postavio za namjesnika 111. H.G. Džerraha Ibn Abdullaha koji je umro 112. H.G.
 - Nakon njega namjesnik je bio njegov brat Hadžadž, a poslije njega Mesleme Ibn Abdulmelik.
 - 114. H.G. za namjesnika Armenije postavljen je Mervan Ibn Muhammed.
- **Egipat:**
 - U početku Hišamove vladavine namjesnik Egipta je bio njegov brat Muhammed Ibn Abdulmelik. On je dugo ostao na tom položaju i zamjenio ga je Hurr Ibn Jusuf El – Emevi koji je ostao dvije godine na tom položaju (od 106. H.G. do 108. H.G.).
 - Njega je zamjenio Hafs Ibn Velid El – Hadremi da bi se nedugo zatim Abdulmelik Ibn Refa'at ponovo vratio na mjesto namjesnika Egipta. Međutim, on je umro nakon 15 dana, 109. H.G.
 - Na njegovo mjesto dolazi brat mu Velid Ibn Refa'at koji je ostao na tom položaju do 117. H.G.
 - Nakon njega Hišam je postavio Abdurrahmana Ibn Halida koji se pokazao jako blagim pa se narod žalio na halifu i on ga je smjenio
 - Nakon njega dolazi Hanzala Ibn Safvan, po drugi put, 119. H.G.
 - Hanzala je ostao do 124. H.G. kada ga je Hišam poslao u Afriku nakon ubistva Kulsuma Ibn Ijada El – Kušajrija.
 - Za namjesnika Egipta dolazi, ponovo, Hafs Ibn Velid El – Hadremi koji je ostao na tom mjestu i poslije Hišama.
- **Afrika:**
 - Kada je Hišam došao na mjesto halife, namjesnik Afrike je bio Bišr Ibn Safvan.
 - Prije nego što je umro, Bišr je ostavio za namjesnika Mefaša Ibn Kurta El – Kelbija, koji je bio rigorozan prema pripadnicima plemena Kajs.

- Nakon toga Hišam je umjesto njega postavio Ubejdu Ibn Abdurahmana El – Kajsija, ali je on nasilno postupao prema prijašnjem namjesniku i službenicima iz Jemena, a također, i prema porodici Musa Ibn Nusajra.
- 116. H.G. namjesnik Egipta je poslao u Afriku Ubejdullaha Ibn Habhaba koji je za namjesnika u Tangeri postavio Omera Ibn Ubejdullaha El – Muradija. Međutim, on se vrlo ružno ponio prema Berberima.
- Zatim je za namjesnika u pokrajinu Sus postavio sina Ismaila koji je, također, maltretirao Berbere.
- To je Berbere natjeralo na ustanak. Oni su iskoristili priliku kada je vojska iz Magriba bila odsutna u bitci za Siciliju.
- Tako su 121. H.G. podigli ustanak pod vođstvom Mejsera Ez – Zenatija i krenuli su prema Tangeru i ubili namjesnika Omera Ibn Ubejdullaha. Zatim su se uputili u pokrajinu Sus i ubili njegovog sina Ismaila El – Džehaba. Nakon toga su pokušali zauzeti Kajrevan, ali je namjesnik Tarablusa, Safvan Ibn Malik, uspio razbiti njihove snage. Halifa je zatim protiv njih poslao vojsku pod komandom Kulsuma Ibn Ijada kojeg je ujedno odredio za namjesnika Afrike. 123. H.G. desila se velika bitka između halifine vojske i Berbera i u toj bitci poginuo je Kulsum Ibn Ijad El – Kušajri i Habib Ibn Ebi Ubejde. Nakon toga Kulsumov amidžić, Beldže Ibn Bišr, je uspio izvući vojsku do Tangere i spasiti je potpunog poraza. Poslije toga halifa šalje za namjesnika Hanzalu Ibn Safvana. Berberi su mu pokušali napraviti zasjedu u Kajrevanu, ali on ih je porazio i ponovo vratio ugled i uticaj Emevijama.
- **Endelus:**
 - To je poznato.

Osvajanja

- U Hišamovo vrijeme nije bilo značajnijih osvajanja. To su bili manji okršaji u kojima bi muslimani malo napreduj pa se povuci, ili bi osvoji manja utvrđenja i tu uspostavi vlast, ili se dešavao sukob zbog prekida ugovora od strane neprijatelja islama, pa bi muslimani podigni vojsku i održi lekciju nevjernicima.
- **Zapadna linija fronta:**
 - U dijelovima Rimske imperije stalno su vođene bitke.
 - U tim bitkama kao velike vojskovođe istakli su se:
 1. Mesleme Ibn Abdulmelik,
 2. Muavija Ibn Hišam Ibn Abdulmelik,
 3. Sulejman Ibn Hišam,
 4. Abdullah El – Bettal,
 5. Seid Ibn Abdulmelik,
 6. Ibrahim Ibn Hišam,
 7. Velid Ibn Ka’Ka,
 8. Nu’man Ibn Jezid Ibn Abdulmelik,
 9. Mesleme Ibn Hišam.
 - 107. H.G. Muavija Ibn Hišam vodio je muslimane preko mora do Kubrusa.
 - 108. H.G. Mesleme Ibn Abdulmelik osvojio je Kajsariju, a zatim se vratio u svoj logor.
 - Abdullah El – Battal je porazio Konstantina i njegovu vojsku.
 - Sulejman Ibn Hišam po drugi put dolazi do Kajsarije.
- **More:**
 - Na moru su stalno vođene bitke.
 - Kao velike vojskovođe na moru istakli su se:
 1. Abdullah Ibn Ukbe Ibn Nafi,
 2. Abdullah Ibn Ebi Merjem,
 3. Mejmun Ibn Mihran.

- Habib Ibn Ebi Ubejde Ibn Ukbe Ibn Nafi je 121. H.G. napadao Siciliju i osvojio je Saragozu u Endelusu.
- Emir Afrike, Ubejdullah Ibn Habhab, je 117. H.G. napadao Sardiniju.

- **Istočna linija fronta:**
 - **Armenija:**
 - U Hišamovom vremenu su bile mnoge bitke u Armeniji i državi Lam.
 - Kao velike vojskovođe istakli su se:
 1. Hadžadž Ibn Abdulmelik,
 2. Džerrah Ibn Abdullah El – Hakemi,
 3. Mesleme Ibn Abdulmelik,
 4. Ešres Ibn Abdullah Es – Sulemi,
 5. Haris Ibn Amr Et – Tai,
 6. Ishak Ibn Muslim El – Ukajli,
 7. Mervan Ibn Muhammed.
 - Hadžadž Ibn Abdulmelik je ratovao u državi Lam pa su stanovnici tog kraja sklopili primirje uz davanje džizje. Zatim su prekršili ugovor pa je protiv njih ratovao Mesleme Ibn Abdulmelik sa strane Dagestana (Derbend), 110. H.G.
 - Turkmeni su krenuli prema Azerbejdžanu, pa ih je dočekaio Haris Ibn Amr, 112. H.G. i porazio ih. Zatim su krenuli iz države Lam, pa ih je dočekaio Džerrah Ibn Abdullah, iste godine i ratovao protiv njih. Džerrah je poginuo u gradu Erdebil u Azerbejdžanu. Turkmeni su osvojili Erdebil, pa je Hišam poslao brata Meslemeta po najvećoj zimi i hladnoći koji je došao do Derbenda.
 - Zatim je 113. H.G. ponovo napao Turkmene i porazio ih u njihovoj zemlji i tom prilikom ubijen je sin Velikog Kana. Njegov otac se

želio osvetiti pa je napao muslimansku vojsku, ali ga je Mesleme porazio, 114. H.G.

- 121. H.G. umro je Mesleme.

- **Transoksanija:**

- Kao velike vojskovođe istakli su se:
 1. Esed Ibn Abdullah El – Kasri,
 2. Muslim Ibn Seid,
 3. Džunejd Ibn Abdurrahman,
 4. Seid Ibn Amr,
 5. Nasr Ibn Sejjan.
- Muslim Ibn Seid je ratovao protiv Turkmena, tako da je došao do Fergana u Turkestanu (Rusija), a Turkmeni su pobjegli pred njim, 106. H.G.
- Esed Ibn Abdullah je napadao na Džibal, oblast u sjeverozapadnoj Perziji. Vladao te države je sklopio primirje sa muslimanima i primio je islam.
- Zatim je krenuo prema brdima Horata, a odatle u pokrajinu Huttel u Turkestanu. Borio se protiv stanovništva tog kraja dok ih nije privolio da potpišu primirje i daju džizju.
- Nakon toga su prekidali ugovor nekoliko puta i protiv njih se borio Seid Ibn Amr El – Harši, 112. H.G.
- Esed Ibn Abdullah je 119. H.G. napao na Huttel i ubio njihovog vladara Bedra Turkana.
- Zatim je napadao Turkmene i u jednom sukobu ubio njihovog vođu Velikog Kana.
- Esed je umro 120. H.G.
- Nasr Ibn Sejjan je dva puta napadao na Transoksaniju, a tri puta je zarobio njihovog vladara i 121. H.G. ubio ga.

Haridžije

- U vrijeme Hišama, haridžije su 119. H.G. podigle ustanak, pod vođstvom **Behlula Ibn Bišra** koji je imao sa sobom 40 ljudi. Emir Iraka Halid Kasri je poslao skupinu Šamljana da im se suprotstave, međutim, oni su bili poraženi. Poslao im je drugu skupinu i u bitci, između Mosula i Kufe, Haridžije su opet pobijedile. Nakon toga je Halid poslao jednu skupinu iz Šama i jednu iz Iraka i kod Mosula su se sukobili sa Haridžijama i tu je Behlul bio ubijen.
- Umjesto Behlula pokret je preuzeo Duame Eš – Šejbani, a nakon njega Amr El – Juškeri. Ovaj prvi je pobjegao i napustio skupinu, a drugi je podigao ustanak i bio ubijen.
- Nakon toga je El – Anzi sa 60 ljudi digao ustanak. Halid mu je poslao vojsku od 4 000 vojnika pod vođstvom Samta Ibn Muslima i na rijeci Eufkrat poražene su i pobijane Haridžije.

Abasijska propaganda

- **Bukejr Ibn Maham** je u Sindu bio sa Džunejdom Ibn Abdurrahmanom pa je 105. H.G. došao u Kufu (na početku hilafeta Hišama). Tu se sreo sa onima koji su agitovali u korist Abasija, kao što su Ebu Ikreme i Ebu Muhammed Sadik i on je pristao da radi za njih.
- Nakon toga upoznao se sa Muhammedom Ibn Alijem Ibn Abdullahom Ibn Abbasom i Muhammed je u njemu vidio ostvarenje svog cilja.
- Nakon smrti Mejsere, glavnog Abasijskog agitatora, Bukejr je preuzeo njegovo mjesto.
- On je spremio Ebu Muhammeda Sadika i Ebu Ikrimeta u Horosan, međutim, oni su otkriveni i namjesnik Horosana ih je 107. H.G. ubio.
- Ta propaganda se ipak proširila, a posebno u Horosanu.
- Ubijen je i Džunejd Ibn Abdurrahman.

- Bukejr Ibn Maham je poslao zatim u Horosan **Amara Ibn Jezida** da bude emir propagande. On je došao u Merv i promjenio ime u **Haddaš**. Zatim je počeo pozivati u jednu novu ideju (dozvolio je mnoge stvari i neke olakšice po pitanju žena) i govorio je da je to stav Muhammeda Ibn Alija. Njega je zarobio i ubio Esed El – Kasri, 118. H.G.
- Muhammed Ibn Alij se odrekao Haddaša i njegovih ideja.
- 124. H.G. umro je Muhammed Ibn Alij, a naslijedio ga je sin Ibrahim.
- U toj stvari vezanoj za Abasije se pojavio i **Ebu Muslim Horosani** koji je u zatvoru služio službenike Halida Kasrija, koje je zatvorio namjesnik Iraka, Jusuf Ibn Omer El – Kasri. Njega je otkupio Bukejr Ibn Maham i poslao ga Ibrahimu Ibn Muhammedu, o on ga je dao učenjaku Musi Es – Seradžu da kod njega uči i da ga odgoji.

7. Velid Ibn Jezid

- Rođen je 90. H.G.
- Majka mu je Ummul – Hadžadž Bintu Muhammed Es – Sekafi (kćerka brata Hadžadža Ibn Jusufa).
- Za halifu ga je oporučio otac Jezid Ibn Abdulmelik, nakon amidže Hišama.
- Amidža ga je poštovao i uvažavao sve dok se na njemu nisu primjetili tragovi raskalašenosti i raspuštenosti. Tada se otuđuju jedan od drugog. Hišam je bio odlučio da ga smjeni sa mjesta prestolonasljednika i da umjesto njega predloži svoga sina Meslemeta Ibn Hišama. Velid je pobjegao i nije se vraćao u Damask dok Hišam nije umro. Imam Zuhri je podsticao Hišama da smjeni Velida. Zuhri je umro prije Velidovog hilafeta, a da je bio živ osjetio bi Velidovu osvetu.

- Za halifu je došao nakon smrti amidže Hišama 6. Rebiul – Ahira 125. H.G. i tada je imao 35 godina.
- Na samom početku se pokazao kao dobročinitelj prema ljudima.
- Oporučio je da ga naslijede sinovi Hakem i Osman i tražio je bej'u za njih. Svi su mu dali bej'u, a zadnji koji su to uradili bili su namjesnik Iraka, Jusuf Ibn Omer Es – Sekafi i namjesnik Horosana, Nasr Ibn Sejjar.
- Za namjesnika Hidžaza odredio je daidžu Jusufa Ibn Muhammeda Ibn Jusufa Es – Sekafija, a smjenio je daidže od amidže Hišama, Ibrahima i Muhammeda, naredivši svom daidži da ih zadrži u Medini, a zatim ih je poslao u Irak Jusufu Ibn Omeru koji ih je mučio dok nisu umrli.
- Njegov brat Gamr Ibn Jezid Ibn Abdulmelik je ratovao u Kubrusu i stanovnicima Kubrusa je dao da izaberu između odlaska u Šam ili Anadoliju, pa su jedni izabrali Šam a drugi Biladurum.
- U vrijeme Velida Ibn Jezida ubijen je **Jahja Ibn Zejd Ibn Alij Zejnul – Abidin**. On je bio skriven u Horosanu kada je umro Hišam, u kući Hurejša Ibn Amra u gradu Belhu. Kada je Jusuf Ibn Omer čuo za to on je poslao pismo Nasru Ibn Sejjaru koji je obavijestio o tome izaslanika u Belhu a on je pronašao Hurejša i izbičevao ga sa 600 udaraca, međutim, ovaj nije htio reći ništa o Jahja'u. Informacije mu je dao Hurejšov sin. Zatim je uhapšen Jahja i Nasr je obavijestio o tome Jusufa Ibn Omera a ovaj halifu Velida. Velid je naredio Nasru da Jahja'a i njegove saradnike pošalje njemu. Ovaj je to poslušao i kad su bili na putu za Šam, Nasr je poslao 10 000 vojnika. Međutim, Jahja je sa 70 konjanika porazio ovu vojsku i ubio njihovog komandanta. Zatim je poslao drugu vojsku koja je ubila Jahja'a i sve njegove sljedbenike.
- Velid je kaznio i svog amidžića Sulejmana Ibn Hišama sa 100 udaraca bičem, obrijao mu je glavu i bradu i protjerao ga u Oman.
- Učinio je zulum i djeci od amidže Velida Ibn Abdulmelika.

- Zatim je pokazao i strogost i prema Jemencima kada je ubijen Halid Kasri, kojeg je Velid predao njegovom suparniku Jusufu Ibn Omeru 121. H.G. a Jusuf ga je kažnjavao dok nije umro.
- Učinio je nasilje i prema samom sebi kada je oporučio za svoje nasljednike svoje sinove, Osmana i Hakema, koji su još bili malodobni.
- Odao se strastima i porocima i to je ljude naljutilo i dali su tajno bej'u njegovom amidžiću **Jezidu Ibn Velidu**. Jezid je zatim pozvao da se smjeni Velid sa vlasti, koji je tada bio odsutan (bio na putovanju u Oman). Velid je ostavio za svog zamjenika u Damasku Abdulmelika Ibn Muhammeda Ibn Jusufa Es – Sekafija, koji je nakon toga pobjegao u Katan a svog sina ostavio za zamjenika u Damasku. Jezid je uspio ući u Damask i onda je poslao vojsku pod komandom Abdulaziza Ibn Hadžadža Ibn Abdulmelika koji je našao Velida u Bahri u dvorcu Nu'mana Ibn Bešira i ubio ga je **28. Džumadel – Ahira 126. H.G.**
- Vladao je godinu i tri mjeseca.
- Imao je slijedeće sinove: Hakem, Osman, Abas, As, Seid, Musa, Feth, Fahd, Kusajj, Luajj, Vasit, Zuabe, Mu'min.

8. Jezid Ibn Velid

- Rođen je u Damasku 90. H.G.
- Majka mu je Šahferid Bint Fejruz Ibn Jezdedžird Ibn Kisra. Nju i njenu sestru zarobio je Kutejbe Ibn Muslim i poslao ih Hadžadžu Ibn Jusufu, a ovaj ih je poslao halifi Velidu Ibn Abdulmeliku i on je Šahferid uzeo sebi i ona mu je rodila Jezida.
- Bio je poznat kao **Nakis** (krnjav, onaj koji nešto oduzima), jer je umanjio poklone i darove koje mu je dao Velid (smanjio je platu). Tako ga je nazvao amidžić Mervan Ibn Muhammed.

- Bio je dobar i pošten tako da se u to vrijeme govorilo a kasnije se i ta izreka prenijela: **“El – Ešdže i En – Nakis su najprevedniji iz porodice Mervan”** (Omer Ibn Abdulaziz i Jezid Ibn Velid).
- Hilafet je preuzeo nakon ubistva Velida Ibn Jezida 126. H.G. a umro je od kuge iste te godine 7. Zul – Hidždžeta.
- Vladao je 6 mjeseci, a živio je 36 godina.
- Bio je visok, rumen, male glave i jako lijep.
- Imao je slijedeće sinove: Halid, Velid (njih je ubio Mervan Ibn Muhammed), Abdullah, Abdurrahman, Muhammed, Ebu Bekr, Alijj, Abdul – mu’min, Esbeg.
- U njegovo vrijeme proširila se je fitna i podijelile su se Mervanije.
- Sulejman Ibn Hišam je izašao iz zatvora u koji ga je bio strpao Velid. Nakon toga došao je u Damask i počeo proklinjati Velida. Jezid mu je ukazao počast i lijepo ga primio. Vratio mu je imetak koji mu je oduzeo Velid i oženio se njegovom sestrom Ummu Hišam.
- Stanovnici Humsa su iskoristili priliku pa su napali kuću Abasa Ibn Velida i srušili je, a Abas je pobjegao u Damask. Stanovnici su tražili krv Velidovu (tj. osvetu). Izrazili su svoje neprijateljstvo prema njegovom sinu Hakemu, koji je bio prestolonasljednik i smjenili su njegovog emira Mervana Ibn Abdullaha i ubili i njega i njegovog sina. Umjesto njega postavili su Muaviju Ibn Jezida Ibn Husejna. Nakon toga je Ebu Muhammed Es – Sufjani sa vojskom iz Humsa krenuo prema Damasku. Dočeka ga je Sulejman Ibn Hišam sa velikom vojskom koju je poslao Jezid Ibn Velid, a Jezid je poslao i drugu vojsku na čelu sa bratom Abdulazizom Ibn Velidom. U sukobu je poražena vojska iz Humsa a njihov vojskovođa je zarobljen i poslat Jezidu.
- Stanovnici Palestine su dali bej’u Jezidu Ibn Sulejmanu Ibn Abdulmeliku Ibn Mervanu, a stanovnici Jordana su dali bej’u Muhammedu Ibn

Abdumeliku Ibn Mervanu. Jezid im je poslao vojsku pod komandom Sulejmana Ibn Hišama i on ih je porazio pa su dali bej'u Jezidu Ibn Velidu.

- Jezid je smjenio Jusufa Ibn Omera Es – Sekafija, kao namjesnika u Iraku, a na njegovo mjesto je postavio Mensura Ibn Džumhura i uz Irak mu pridružio Sind, Sidžistan i Horosan. Jusuf je pobjegao u Jordan, međutim, halifa ga je uspio zarobiti i zatvoriti u zatvor.
- Nakon toga je Jezid smjenio Mensura Ibn Džumhura, a na njegovo mjesto postavio Abdullaha Ibn Omera Ibn Abdulaziza, dok je Nasra Ibn Jesara ostavio kao namjesnika u Horosanu.
- Zatim je Jezid smjenio Jusufa Ibn Muhammeda Es – Sekafijja sa mjesta namjesnika u Hidžazu i postavio na to mjesto Abdulaziza Ibn Omera Ibn Abdulaziza.
- Jezid je oporučio za halifu svog brata Ibrahima Ibn Velida, a zatim Abdulaziza Ibn Hadžaza Ibn Abdumelika. Međutim, Jezid nije dugo živio i umro je 7. Zul – Hidždžeta 126. H.G. od kuge.
- Nakon njegove smrti proširila se smutnja posebno među Kajsijjunima i Jemanijama.
- Posebno se fitna proširila u Horosanu u kojem su većinu vojske činile Jemanije, ali u Horosanu je i Mahleb Ibn Ebi Safre El – Ezdi imao svoje pristalice, ali kada su u Horosan došli Esed Ibn Abdullah El – Kasri i njegov brat Halid, Jemanije su ojačale. Prvi koji je izazvao fitnu bio je čovjek po imenu El –Kermani.

9. Ibrahim Ibn Velid

- Za halifu je došao nakon što je od kuge umro Jezid Ibn Velid, 127. H.G.
- Kada je vijest o Jezidovoj smrti došla do **Mervana Ibn Muhammeda** koji se nalazio u Haranu (Džezira) i o tome da je bej'a data Ibrahimu Ibn Velidu, Mervan je krenuo prema Damasku, a svoga sina Abdumelika Ibn Mervana je postavio na čelo 40 000 vojnika koji su bili spremni za napad. Kada je

došao do Kenesrina u kojem je namjesnik bio Bišr Ibn Velid sukobio se sa njim i tražio je Mervan Ibn Muhammed bej'u za sebe. Neki vojnici iz plemena Benu Kajs su se pridružili Mervanu Ibn Muhammedu i predali su mu Bišra i njegovog brata Mesrura. On ih je zatvorio i krenuo je dalje prema Humsu čiji su stanovnici odbili dati bej'u Ibrahimu Ibn Velidu i Abdulazizu Ibn Hadžadžu Ibn Abdulmeliku.

- Ibrahim Ibn Velid je poslao u Hums vojsku na čelu sa Abdulazizom Ibn Hadžadžom i on je napravi opsadu grada. Međutim, kada se Mervan približio sa vojskom Abdulaziz je prekinuo opsadu i krenuo prema Mervanu.
- Stanovnici Humsa su se pridružili Mervanu. Došlo je do bitke u kojoj je pobijedio Mervan Ibn Muhammed, koji je tražio da se da bej'a sinovima Velida Ibn Jezida, Hakemu i Osmanu, koji su bili u zatvoru u Damasku.
- Nakon što je pobjegla vojska Ibrahima Ibn Velida i stigla u Damask, prvo što su uradili jeste da su ubili Hakema i Osmana, sinove Velidove, kao i Jusufa Ibn Omera Es – Sekafija.
- Iz Damaska su pobjegli Ibrahim Ibn Velid i Sulejman Ibn Hišam, a ubijen je Abdulaziz Ibn Hadžadž.
- U Kufi su neki ljudi podstrekavali Abdullaha Ibn Muaviju Ibn Abdullaha Ibn Dža'fera Ibn Ebi Taliba da pođe pozivati narod u korist Benu Hašima. Međutim, on je tragično završio taj svoj poziv.
- Nakon što je došao u Damask, Mervan Ibn Muhammed preuzima hilafet.
- Ibrahim Ibn Velid je imao nadimak Ebu Ishak.